

Οι επιχειρήσεις φέρνουν την ανάπτυξη, όταν και όπου υπάρχει το σωστό πλαίσιο λειτουργίας τους!

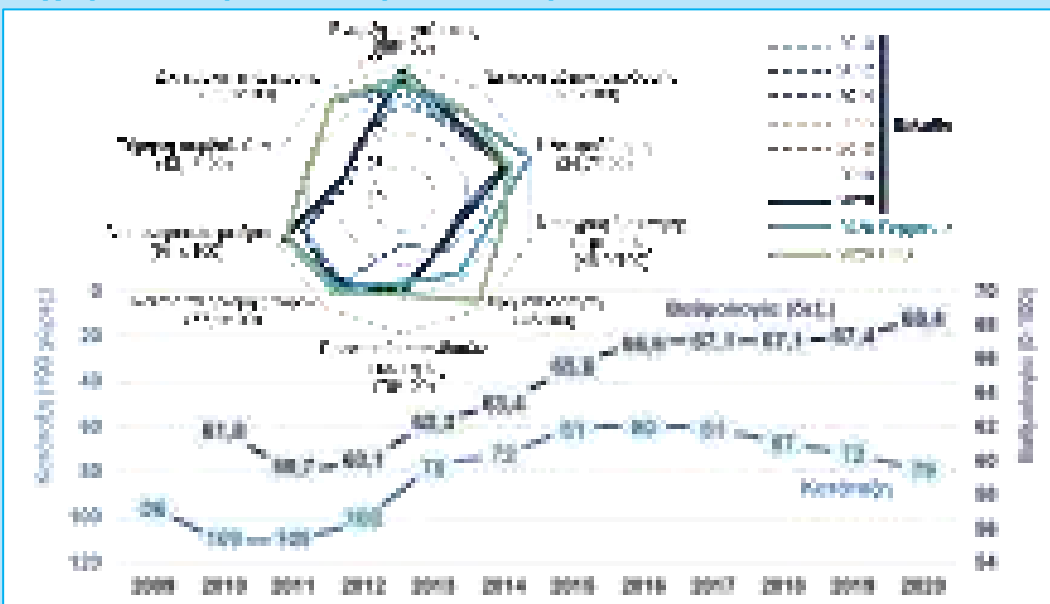
ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

- Πρόσφατα, κυκλοφόρησε η έκθεση της World Bank [Doing Business 2020](#), με στοιχεία 2019, όπου γίνεται μια κατάταξη των χωρών του κόσμου με βάση κριτήρια ευκολίας άσκησης της επιχειρηματικής δραστηριότητας στην κάθε χώρα. Η Ελλάδα βρίσκεται συνολικά σήμερα στην 79^η θέση μεταξύ 190 χωρών, έχοντας υποχωρήσει κατά 19 θέσεις από το 2015, όταν βρισκόταν στην 60^η θέση. Σημειώνεται, ταυτόχρονα, ότι η βαθμολογία της έχει βελτιωθεί από 66,9/100 το 2015 σε 68,4/100 το 2019. Σε συνδυασμό με την πτώση της στην κατάταξη κατά 19 θέσεις, το συμπέρασμα που προκύπτει είναι ότι η ευκολία του επιχειρείν στην Ελλάδα βελτιώνεται αλλά με πολύ αργό ρυθμό και ανεπαρκή βήματα, με αποτέλεσμα η Ελλάδα να μένει πίσω στη διαμόρφωση ενός ανταγωνιστικού περιβάλλοντος συγκριτικά με άλλες χώρες, που βελτιώνουν τους δείκτες τους με μεγαλύτερη ταχύτητα.

Στη σημερινή συγκυρία, η Ελλάδα καλείται να τρέξει για άλλη μια φορά ταχύτερα από τις άλλες χώρες, εάν το ζητούμενο είναι η χώρα να αναπτύξει επενδυτική δυναμική και να επιτύχει υψηλότερους βαθμούς ευημερίας. Τα στοιχεία της ανάλυσης είναι καταλυτικά. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, συνολικά, η κατάσταση είναι **περισσότερο ικανοποιητική στην έναρξη επιχείρησης**, στην **έκδοση άδειας οικοδομής**, στην **ηλεκτροδότηση** και στην **προστασία επενδυτών μειοψηφίας**, και **λιγότερο ικανοποιητική στο πλαίσιο πληρωμής φόρων επιχειρήσεων**, στη **χρηματοδότηση** και στο **διασυνοριακό εμπόριο**. Υπάρχουν, όμως, **τεράστια περιθώρια βελτίωσης στη μεταγραφή ακίνητης περιουσίας**, στην **τήρηση συμβολαίων** και στη **διαχείριση πτώχευσης**, τομείς που έχουν επηρεασθεί και από την μεγάλη κρίση και ύφεση που υπέστη η χώρα την τελευταία δεκαετία. Ενδεικτικά, οι τομείς στους οποίους απαιτείται πρόσθετη προσπάθεια είναι οι εξής:

Η **έναρξη επιχείρησης**, ενώ πέρυσι έπαιρνε 12,5 ημέρες, σήμερα παίρνει 4 ημέρες, αν και στη Ν. Ζηλανδία γίνεται σε μισή ημέρα. Η **έκδοση άδειας οικοδομής** (για μια αποθήκη) απαιτεί 17 διαδικασίες και 180 ημέρες, ενώ στις πιο αποτελεσματικές χώρες 7 διαδικασίες, και στη Ν. Κορέα ολοκληρώνεται σε 27,5 ημέρες, με το όλο πλαίσιο διασφάλισης της ποιότητας των κατασκευών να είναι σχετικά υψηλής ποιότητας στην Ελλάδα. Η **ηλεκτροδότηση** (για μια αποθήκη) παίρνει 51 ημέρες, ενώ γίνεται σε 7 ημέρες στα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, με την αξιοπιστία της παρεχόμενης υπηρεσίας να είναι σχετικά υψηλή. Η **μεταγραφή ακίνητης περιουσίας** απαιτεί 11 διαδικασίες και 26 ημέρες, όταν αυτό γίνεται με 1 διαδικασία και σε 1 ημέρα σε πολλές χώρες, με τη συνολική ποιότητα/αποτελεσματικότητα να βαθμολογείται με 4,5 στα 30 στην Ελλάδα, με πολλές χώρες να βαθμολογούνται κοντά στο 30, και με τη βαθμολόγηση αυτή να προέρχεται εξίσου από τη χαμηλή αξιοπιστία υποδομών, διαφάνειας πληροφόρησης, γεωγραφική κάλυψη και επίλυση κτηματικών διαφορών. Η **χρηματοδότηση** βαθμολογείται με 9 στα 20 με πολλές χώρες στο 20, με τη χαμηλή βαθμολόγηση να επηρεάζεται καταλυτικά από την ποιότητα προστασίας των νομικών δικαιωμάτων πιστούχων και πιστωτών (ενέχυρα, αθέτηση υποχρεώσεων), παρά την υψηλή βαθμολογία στην πληρότητα/ποιότητα πιστωτικών στοιχείων. Η **προστασία επενδυτών μειοψηφίας** βαθμολογείται με 35 στα 50, κυρίως λόγω χαμηλής βαθμολογίας στην ευθύνη μελών Δ.Σ. όσον αφορά στη σύγκρουση συμφερόντων, και στην ευκολία προσφυγής στη δικαιοσύνη κατά μέλους διοικητικού συμβουλίου από μέτοχο όσον αφορά στην εταιρική διακυβέρνηση, με όλες τις άλλες παραμέτρους να βαθμολογούνται με ικανοποιητικό τρόπο. Το **πλαίσιο πληρωμής φόρων** παντός είδους απαιτεί σχετικά μεγάλες παρεμβάσεις. Ο τύπος επιχείρησης με συγκεκριμένες υποθέσεις λειτουργίας, που χρησιμοποιείται στην ανάλυση για λόγους διεθνούς συγκρισιμότητας, στην Ελλάδα πληρώνει φόρους 8 φορές το χρόνο, δεσμεύοντας 193 ώρες το χρόνο, όταν σε πιο αποτελεσματικές χώρες αυτό δεν υπερβαίνει τις 3 φορές το χρόνο. Η **συνολική φορολογική επιβάρυνση ανέρχεται σε 52% των κερδών (έναντι 40% στη μέση χώρα του ΟΟΣΑ)**, ο **φόρος επί των κερδών σε 23% (έναντι 15% στον ΟΟΣΑ)** και ο **φόρος μισθωτών**

Η χώρα που έβλεπε τα τρένα να περνούν...

Βαθμολογία Ελλάδας, Γερμανίας και ΗΠΑ στους Βασικούς υποδείκτες του Doing Business

Συνολική βαθμολογία και κατάταξη Ελλάδας στο Doing Business

(World Bank, [Doing Business 2020](#))

Σημ.: Η Βαθμολογία είναι στην κλίμακα 0 = καθόλου φιλικό επιχειρηματικό περιβάλλον έως 100 = πολύ φιλικό επιχειρηματικό περιβάλλον.

Τομέας Μακροοικονομικής Ανάλυσης και Ευρωπαϊκής Πολιτικής

Με την ευγενική χορηγία:

Μιχάλης Μασουράκης
Chief Economist
E: mmassourakis@sev.org.gr
T: +30 211 500 6104

Μεταγραφή Περιουσίας
Καταγραφή Φόρων
Επιχειρηματική Διακυβέρνηση
Τηλεφωνική Συμβουλή

Οι απόψεις στην παρούσα έκθεση είναι των συγγραφέων και όχι απαραίτητα του ΣΕΒ. Ο ΣΕΒ δεν φέρει καμία ευθύνη για την ακρίβεια ή την πληρότητα των πληροφοριών που περιλαμβάνει η έκθεση.

υπηρεσιών και οι εισφορές κοινωνικής ασφάλισης σε 28,3% (έναντι 23,5% στον ΟΟΣΑ). Τέλος, ο χρόνος που απαιτείται για επιστροφή ΦΠΑ είναι 32 εβδομάδες στην Ελλάδα, 15 εβδομάδες στον ΟΟΣΑ και 2 εβδομάδες στην Εσθονία.

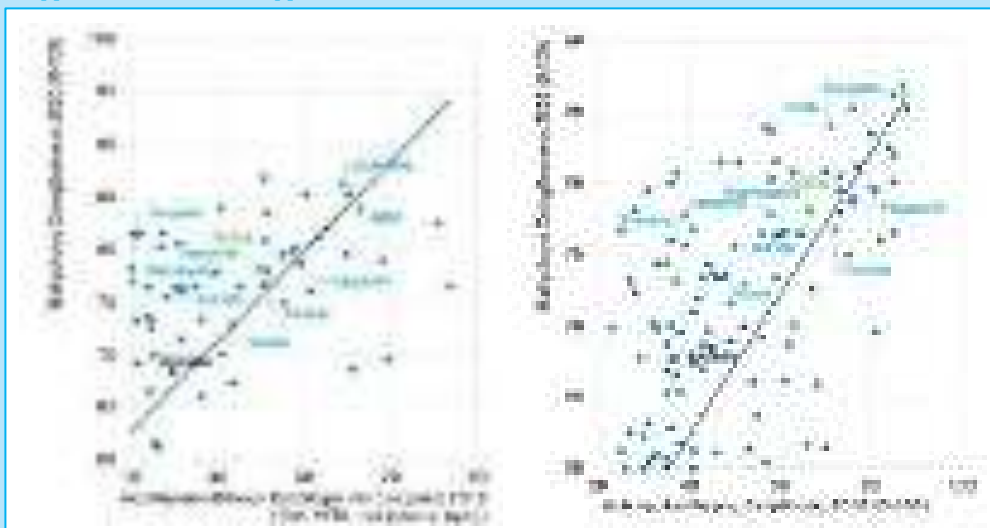
Οι μεγάλες αυτές διαφορές της φορολογικής επιβάρυνσης και συμμόρφωσης στην Ελλάδα από τους μέσους όρους των χωρών του ΟΟΣΑ συνιστούν ανταγωνιστικό μειονέκτημα πρώτου μεγέθους, που πλήττει την κερδοφορία και τις επενδύσεις. Στο **διασυνοριακό εμπόριο**, όσον αφορά στις εισαγωγικές υπάρχουν άριστες πρακτικές. Στις εξαγωγές, όμως, τα προβληματικά σημεία εστιάζονται στο χρόνο και το κόστος συμμόρφωσης με τις τελωνειακές διαδικασίες (24 ώρες στην Ελλάδα, 13 ώρες στον ΟΟΣΑ και, αντιστοίχως, USD 300 στην Ελλάδα έναντι USD 150 στον ΟΟΣΑ). Στην **τήρηση συμβολαίων**, για μια εμπορική διαμάχη που εκδικάζεται σε πρωτοδικείο, απαιτούνται 1711 ημέρες (έναντι 584 ημερών στον ΟΟΣΑ) για να ολοκληρωθεί η διαδικασία επίλυσης της διαφοράς, έχοντας αυξηθεί από 1000 ημέρες πριν την κρίση. Μια απαίτηση πληρωμής μέσω εξώδικου παίρνει 60 ημέρες στην Ελλάδα, 36 ημέρες στον ΟΟΣΑ και 6 ημέρες στη Σιγκαπούρη. Ο χρόνος που καταναλώνεται πριν, κατά τη διάρκεια, και μετά τη δικαστική διαδικασία ανέρχεται σε 1400 ημέρες, 415 ημέρες στον ΟΟΣΑ, 90 ημέρες σε πολλές χώρες και 1420 ημέρες στο Αφγανιστάν! Η εκτέλεση της δικαστικής απόφασης παίρνει 251 ημέρες έναντι 133 ημερών στον ΟΟΣΑ, με το κόστος να είναι περίπου το ίδιο (με τα δικηγορικά έξοδα να είναι χαμηλότερα και τα δικαστικά έξοδα πολύ υψηλότερα). Τέλος, στη **διαχείριση πτώχευσης**, το αποτέλεσμα της διαδικασίας σχεδόν πάντα είναι τα περιουσιακά στοιχεία της εταιρίας να πωλούνται τμηματικά, όταν ο κανόνας στον ΟΟΣΑ είναι η εταιρεία να πωλείται ως συνεχιζόμενη δραστηριότητα, ενώ το ποσοστό ανάκτησης υπέρ των πιστωτών υπολογίζεται σε 32 σεντς στο δολάριο στην Ελλάδα (45 σεντς στο δολάριο πριν την κρίση) έναντι 68 σεντς στο δολάριο στον ΟΟΣΑ, και, ο χρόνος της διαδικασίας πτώχευσης ανέρχεται σε 3,5 χρόνια στην Ελλάδα (από 2 χρόνια πριν την κρίση) έναντι 1,8 χρόνια στον ΟΟΣΑ, με την όλη διαδικασία να είναι πλήρως αναποτελεσματική καθώς καταστρέφονται περιουσιακά στοιχεία και χάνονται θέσεις εργασίας.

Ίσως έχει έρθει, πλέον, η ώρα να αναγνωρίσουμε ότι το **θεσμικό μας πλαίσιο, ιδίως όσον αφορά στη μεταβίβαση περιουσίας, την απονομή δικαιοσύνης και το πτωχευτικό δίκαιο, απαιτεί μια σημαντική αναβάθμιση. Υπολογίζεται ότι εάν ευθυγραμμισθούν ορισμένοι παράμετροι με τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ, για παράδειγμα**, ο αριθμός των διαδικασιών στη μεταγραφή ακινήτων να γίνουν 4,8 από 11 σήμερα, ο χρόνος απονομής δικαιοσύνης να μειωθεί σε 584 ημέρες από 1711 σήμερα, και το ποσοστό ανάκτησης υπέρ των πιστωτών να αυξηθεί σε 68,3 σεντς στο δολάριο από 32 σήμερα, τότε **η Ελλάδα μπορεί να βρεθεί στην 51^η θέση από την 79^η θέση σήμερα!** Η πολιτεία πρέπει να δώσει άμεσες λύσεις στα θεσμικά αδιέξοδα που ταλαιπωρούν τη χώρα και δημιουργούν ένα μη φιλικό προς την επιχειρηματικότητα περιβάλλον. Βεβαίως, οι αναποτελεσματικότητες σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό σχετίζονται με τη διαίωσιση συντεχνιακών συμφερόντων και προσοδοθηρικών πρακτικών, περιλαμβανομένης της δημόσιας διοίκησης που εμποδίζει παρά διευκολύνει τις επιχειρήσεις, καλλιεργώντας το έδαφος, έτσι, σε φαινόμενα αδιαφάνειας και διαφθοράς. Τέτοιες πρακτικές και τέτοια φαινόμενα δεν μπορεί να έχουν θέση σε μια σύγχρονη οικονομία που ανταγωνίζεται την παγκόσμια αγορά. Ο ΣΕΒ έχει πολλές φορές επιχειρηματολογήσει για την αναγκαιότητα των αλλαγών αυτών. Μπορεί οι μεταρρυθμίσεις να απαιτούν τεχνικές λύσεις, αλλά η σχετική απραξία δεν οφείλεται στην άγνοια αυτών των τεχνικών.

Στο πλαίσιο αυτό, η διευκόλυνση της επιχειρηματικής δραστηριότητας, όπως πχ. με το πρόσφατο αναπτυξιακό νομοσχέδιο του Υπουργείου Ανάπτυξης που ψηφίστηκε στη Βουλή, στο βαθμό που θα εφαρμοσθεί με άρτιο και ταχύ τρόπο, και η εφαρμογή του δεν θα κολλήσει στην έκδοση κοινών υπουργικών αποφάσεων, συμβάλει στην αύξηση της οικονομικής ευημερίας. Η προσπάθεια, όμως, πρέπει να συνεχισθεί και να ενταθεί, καθώς βρισκόμαστε στην αρχή. **Πρωταρχικός στόχος θα πρέπει να είναι η σταθερή βελτίωση της θέσης της χώρας στη διεθνή κατάταξη ευκολίας της επιχειρηματικής δραστηριότητας.** Ας διευκολύνουμε, λοιπόν, κι άλλο τις επιχειρήσεις, αν θέλουμε να δούμε προκοπή!

- Η βελτίωση των προσδοκιών στη βιομηχανία για 2^ο συνεχόμενο μήνα τον Οκτώβριο του 2019, παρά τις πτωχικές τάσεις στην Ευρώπη και διεθνώς, ανισταθμίστηκε από μικρή υποχώρηση των προσδοκιών στο λιανικό εμπόριο και τις υπηρεσίες, ενώ η αισιοδοξία των νοικοκυριών μετριάζεται ελαφρά, όπως συμβαίνει κατά κανόνα μετά από τις εκλογές. Με βάση αυτές τις εξελίξεις, ο δείκτης οικονομικού κλίματος διαμορφώθηκε στις 106,7 μονάδες από 107,2 μονάδες τον προηγούμενο μήνα, ενώ η καταναλωτική εμπιστοσύνη εξακολουθεί να βρίσκεται σε υψηλά επίπεδα (-8,4 μονάδες). Την ίδια ώρα, ο όγκος λιανικών πωλήσεων πλην καυσίμων σημείωσε άνοδο +1,1% τον Αύγουστο του 2019, περιορίζοντας τις απώλειες συνολικά κατά το διάστημα Ιαν – Αυγ 2019 σε -1,1%. Παράλληλα, οι συνθήκες στον τραπεζικό τομέα βελτιώνονται περαιτέρω, με τις καταθέσεις των νοικοκυριών να αυξάνονται κατά €101 εκατ. τον Σεπτέμβριο του 2019 και τον ρυθμό πιστωτικής επέκτασης προς τις επιχειρήσεις να επιβραδύνεται (+2,2%), αν και παραμένει σε θετικά και αυξανόμενα επίπεδα για 10^ο συνεχόμενους μήνες. Σε κάθε περίπτωση, πάντως, τα πρόσφατα αυτά στοιχεία δεν συνιστούν ακόμη σαφή αντιστροφή των μικτών τάσεων που επικρατούν από την αρχή του χρόνου, κάτι που αναμένεται να συμβεί το επόμενο διάστημα.

Τυχαίο; Μάλλον όχι...

Σχέση συνολικής βαθμολογίας Doing Business 2020 (0 = καθόλου φιλικό επιχειρηματικό περιβάλλον έως 100 = πολύ φιλικό επιχειρηματικό περιβάλλον) με το κατά κεφαλή εισόδημα και τον Δείκτη Αντίληψης Διαφθοράς (0 = έντονη διαφθορά έως 100 = καθόλου διαφθορά)

(World Bank, [Doing Business 2020](#) και [World Development Indicators](#), [Transparency International](#), [Corruption Perception Index 2018](#))

Σημ.: Στα διαγράμματα εμφανίζονται οι 100 πρώτες χώρες με βάση την κατάταξη Doing Business 2020.

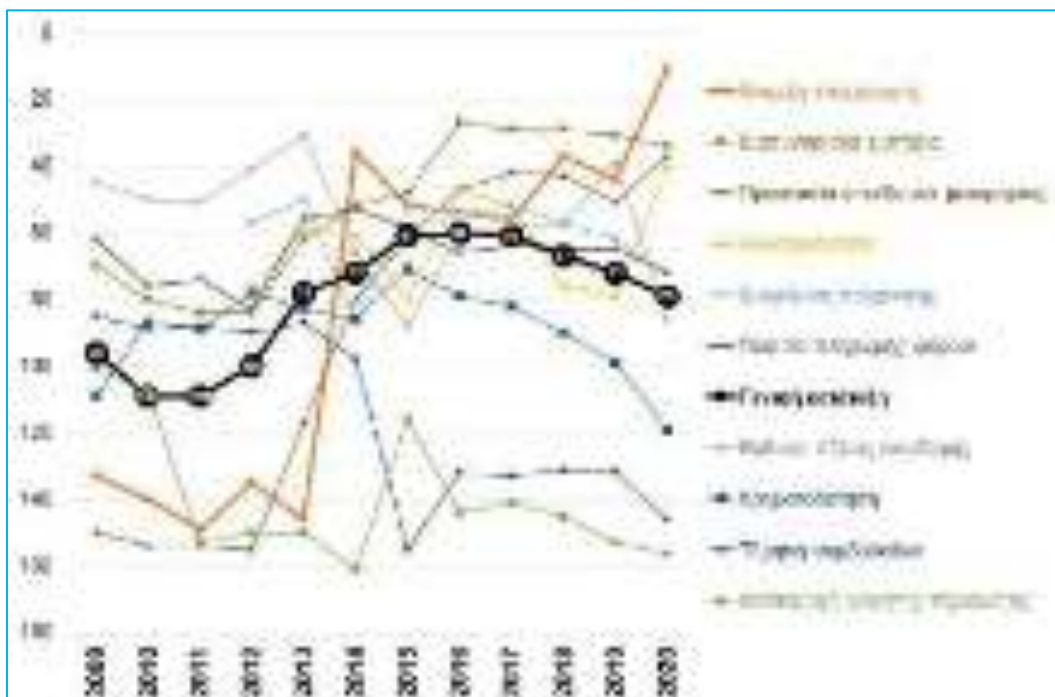
Doing Business 2020: Ελλάδα

Πρόσφατα, κυκλοφόρησε η έκθεση της World Bank [Doing Business 2020](#), με στοιχεία 2019, όπου γίνεται μια κατάταξη των χωρών του κόσμου με βάση κριτήρια ευκολίας άσκησης της επιχειρηματικής δραστηριότητας στην κάθε χώρα. Η Ελλάδα βρίσκεται συνολικά σήμερα στην 79^η θέση σε 190 χώρες, και είναι 18 θέσεις πίσω από την Βουλγαρία, την τελευταία Ευρωπαϊκή χώρα από την κορυφή του πίνακα, με την εξαίρεση της Βόρειας Μακεδονίας που είναι 62 θέσεις πιο πάνω, και της Αλβανίας που είναι 3 θέσεις κάτω από την Ελλάδα! Η Τουρκία είναι 46 θέσεις πιο πάνω! Οι ΗΠΑ είναι στην 6^η θέση, το Ηνωμένο Βασίλειο στην 8^η θέση, οι Σκανδιναβικές χώρες στην πρώτη εικοσάδα, και η Γερμανία στην 22^η θέση, η Γαλλία στην 32^η θέση και η Ιταλία στην 58^η θέση (Πίνακας [Δ02](#)).

Η Ελλάδα έχει υποχωρήσει κατά 19 θέσεις από το 2015, όταν βρισκόταν στην 60^η θέση. Σημειώνεται, ότι, ταυτόχρονα, η βαθμολογία της έχει βελτιωθεί από 66,9/100 το 2015 σε 68,4/100 το 2019. Σε συνδυασμό με την πτώση της στην κατάταξη κατά 19 θέσεις, το συμπέρασμα που προκύπτει είναι ότι η ευκολία του επιχειρείν στην Ελλάδα βελτιώνεται αλλά με πολύ μικρά και ανεπαρκή βήματα, με αποτέλεσμα η Ελλάδα να μένει πίσω, συγκριτικά με άλλες χώρες, στη

διαμόρφωση ενός ανταγωνιστικού περιβάλλοντος. Αυτό, βεβαίως, έχει αρνητικές επιπτώσεις στη συνολική επενδυτική δραστηριότητα και την προσέλκυση και εγκατάσταση ξένων επιχειρήσεων στη χώρα. Στο διάγραμμα της πρώτης σελίδας, παρουσιάζεται η βαθμολόγηση των 10 επιμέρους παραμέτρων που χρησιμοποιούνται στην ανάλυση διαχρονικά, καθώς και η θέση της χώρας σε σχέση με την Γερμανία και τις ΗΠΑ. Στο διάγραμμα [Δ01](#) παρουσιάζονται διαχρονικά οι μεταβολές στην κατάταξη των επιμέρους 10 παραμέτρων. Η συγκριτική χειροτέρευση με άλλες χώρες τα τελευταία χρόνια στην κατάταξη της χώρας οφείλεται κυρίως στη χρηματοδότηση, στη μεταγραφή ακίνητης περιουσίας, στην τήρηση συμβολαίων και στη διαχείριση χρεοκοπίας, όχι επειδή χειροτέρευσαν οι διαδικασίες, αλλά απλώς επειδή δεν βελτιώθηκαν όσο σε άλλες χώρες.

Η κατάσταση, βεβαίως, ήταν διαφορετική μεταξύ 2010 και 2014. Με την αναγκαστική εφαρμογή των Προγραμμάτων Προσαρμογής και τις μεταρρυθμίσεις που έγιναν, η Ελλάδα βελτιώθηκε στην κατάταξη κατά 48 θέσεις, από την 109^η θέση το 2010 στην 61^η θέση το 2014, με τη βαθμολογία της να αυξάνει από 59,7/100 το 2010 σε 65,6/100 το 2014. Αυτό σημαίνει ότι την περίοδο 2010-2014, η Ελλάδα ήταν σε μια

Δ01: Κατάταξη Ελλάδας στο Doing Business 2020 ανά υποδείκτη (World Bank, [Doing Business 2020](#))

Δ02: Γενική κατάταξη και βαθμολογία 190 χωρών στο Doing Business 2020 (World Bank, Doing Business 2020)

Κατάταξη	Χώρα	Βαθμ.	Κατάταξη	Χώρα	Βαθμ.	Κατάταξη	Χώρα	Βαθμ.
1	Νέα Ζηλανδία	86,8	65	Πουέρτο Ρίκο	70,1	128	Μπαρμπάντος	57,9
2	Σιγκαπούρη	86,2	66	Μπρουνέι	70,1	129	Ισημερινός	57,7
3	Χονγκ Κονγκ	85,3	67	Κολομβία	70,1	130	Άγιος Βικέντιος και Γρεναδίνες	57,1
4	Δανία	85,3	68	Ομάν	70,0	131	Nigeria	56,9
5	Κορέα	84,0	69	Ουζμπεκιστάν	69,9	132	Niger	56,8
6	ΗΠΑ	84,0	70	Βιετνάμ	69,8	133	Honduras	56,3
7	Γεωργία	83,7	71	Τζαμάικα	69,7	134	Guayana	55,5
8	Ην. Βασίλειο	83,5	72	Λουξεμβούργο	69,6	135	Belize	55,5
9	Νορβηγία	82,6	73	Ινδονησία	69,6	136	Νησία Σολομώντα	55,3
10	Σουηδία	82,0	74	Κόστα Ρίκα	69,2	137	Πράσινο Ακρωτήριο	55,0
11	Λιθουανία	81,6	75	Ιορδανία	69,0	138	Μοζαμβίκη	55,0
12	Μαλαισία	81,5	76	Περού	68,7	139	Άγιος Χριστόφορος και Νέβις	54,6
13	Μαυρίκιος	81,5	77	Κατάρ	68,7	140	Ζιμπάμπουε	54,5
14	Αυστραλία	81,2	78	Τυνησία	68,7	141	Τανζανία	54,5
15	Ταϊβάν	80,9	79	Ελλάδα	68,4	142	Νικαράγουα	54,4
16	Ην. Αραβικά Εμιράτα	80,9	80	Κιργιζία	67,8	143	Λίβανος	54,3
17	Βόρεια Μακεδονία	80,7	81	Μογγολία	67,8	144	Καμποτζή	53,8
18	Εσθονία	80,6	82	Αλβανία	67,7	145	Παλάου	53,7
19	Λετονία	80,3	83	Κουβέιτ	67,4	146	Γρενάδα	53,4
20	Φινλανδία	80,2	84	Νότια Αφρική	67,0	147	Μαλδίβες	53,3
21	Ταϊλάνδη	80,1	85	Ζάμπια	66,9	148	Μάλι	52,9
22	Γερμανία	79,7	86	Παναμάς	66,6	149	Μπενίν	52,4
23	Καναδάς	79,6	87	Μποτσουάνα	66,2	150	Βολιβία	51,7
24	Ιρλανδία	79,6	88	Μάλτα	66,1	151	Μπουρκίνα Φάσο	51,4
25	Καζακστάν	79,6	89	Μπουτάν	66,0	152	Μαυριτανία	51,1
26	Ισλανδία	79,0	90	Βοσνία Ερζεγοβίνη	65,4	153	Νήσοι Μάρσαλ	50,9
27	Αυστρία	78,7	91	Ελ Σαλβαδόρ	65,3	154	Λάος	50,8
28	Ρωσία	78,2	92	Σαν Μαρίνο	64,2	155	Γκάμπια	50,3
29	Ιαπωνία	78,0	93	Αγία Λουκία	63,7	156	Γουινέα	49,4
30	Ισπανία	77,9	94	Νεπάλ	63,2	157	Αλγερία	48,6
31	Κίνα	77,9	95	Φιλιππίνες	62,8	158	Ομ.Πολ. της Μικρονησίας	48,1
32	Γαλλία	76,8	96	Γουατεμάλα	62,6	159	Αιθιοπία	48,0
33	Τουρκία	76,8	97	Τόγκο	62,3	160	Κομόρες	47,9
34	Αζερμπαϊτζάν	76,7	98	Σαμόα	62,1	161	Μαδαγασκάρη	47,7
35	Ισραήλ	76,7	99	Σρι Λάνκα	61,8	162	Σουρινάμ	47,5
36	Ελβετία	76,6	100	Σεϋχέλλες	61,7	163	Σιέρα Λεόνε	47,5
37	Σλοβενία	76,5	101	Ουρουγουάη	61,5	164	Κιριμπάτι	46,9
38	Ρουάντα	76,5	102	Φίτζι	61,5	165	Μιανμάρ	46,8
39	Πορτογαλία	76,5	103	Τόνγκα	61,4	166	Μπουρουντι	46,8
40	Πολωνία	76,4	104	Ναμίμπια	61,4	167	Καμερούν	46,1
41	Τσεχία	76,3	105	Τρινιδάδ και Τομπάγκο	61,3	168	Μπαγκλαντές	45,0
42	Ολλανδία	76,1	106	Τατζικιστάν	61,3	169	Γκαμπόν	45,0
43	Μπαχρέιν	76,0	107	Βανάτο	61,1	170	Σάο Τομέ και Πρινσίπε	45,0
44	Σερβία	75,7	108	Πακιστάν	61,0	171	Σουδάν	44,8
45	Σλοβακία	75,6	109	Μαλάουι	60,9	172	Ιράκ	44,7
46	Βέλγιο	75,0	110	Κοτ ντ' Ιβουάρ	60,7	173	Αφγανιστάν	44,1
47	Αρμενία	74,5	111	Δομινικά	60,5	174	Γουινέα Μπισσάου	43,2
48	Μολδαβία	74,4	112	Τζιμπουτί	60,5	175	Λιβερία	43,2
49	Λευκορωσία	74,3	113	Αντίγκουα και Μπαρμπούντα	60,3	176	Συρία	42,0
50	Μαυροβούνιο	73,8	114	Αίγυπτος	60,1	177	Αγκόλα	41,3
51	Κροατία	73,6	115	Δομινικανή Δημοκρατία	60,0	178	Ισημερινή Γουινέα	41,1
52	Ουγγαρία	73,4	116	Ουγκάντα	60,0	179	Αιτή	40,7
53	Μαρόκο	73,4	117	Δυτική Όχθη και Γάζα	60,0	180	Κονγκό	39,5
54	Κύπρος	73,4	118	Γκάνα	60,0	181	Τιμόρ Λέστε	39,4
55	Ρουμανία	73,3	119	Μπαχάμες	59,9	182	Τσαντ	36,9
56	Κένυα	73,2	120	Παπούα Νέα Γουινέα	59,8	183	Δημοκρατία του Κονγκό	36,2
57	Κόσοβο	73,2	121	Εσοατίνι	59,5	184	Κεντροαφρικανική Δημοκρατία	35,6
58	Ιταλία	72,9	122	Λεσότο	59,4	185	Νότιο Σουδάν	34,6
59	Χιλή	72,6	123	Σενεγάλη	59,3	186	Λιβύη	32,7
60	Μεξικό	72,4	124	Βραζιλία	59,1	187	Υεμένη	31,8
61	Βουλγαρία	72,0	125	Παραγουάη	59,1	188	Βενεζουέλα	30,2
62	Σαουδική Αραβία	71,6	126	Αργεντινή	59,0	189	Ερυθραία	21,6
63	Ινδία	71,0	127	Ιράν	58,5	190	Σομαλία	20,0
64	Ουκρανία	70,2						

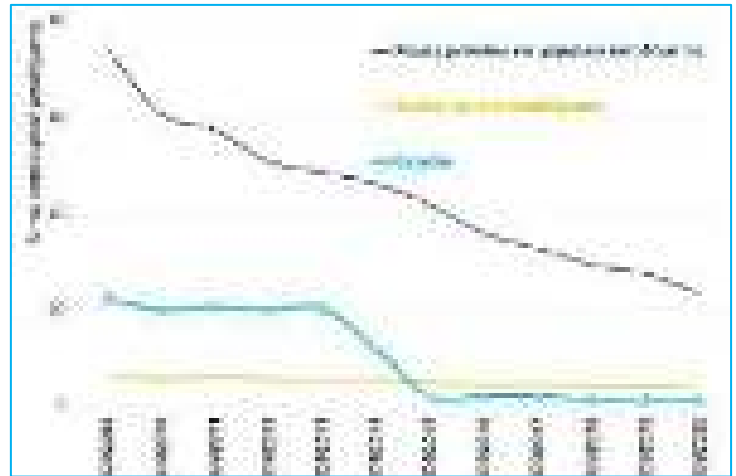
φάση επιτάχυνσης των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, επιτυγχάνοντας καλύτερες επιδόσεις συγκριτικά με άλλες χώρες. Βεβαίως, σε κάποια στιγμή, επήλθε κόπωση προσαρμογής, αλλαγή του πολιτικού σκηνικού και χειροτέρευση της ανταγωνιστικής θέσης της χώρας.

Η ευκολία του επιχειρείν στην Ελλάδα βελτιώνεται αλλά με πολύ μικρά και ανεπαρκή βήματα, με αποτέλεσμα η Ελλάδα να μένει πίσω, συγκριτικά με άλλες χώρες, στη διαμόρφωση ενός ανταγωνιστικού περιβάλλοντος. Αυτό, βεβαίως, έχει αρνητικές επιπτώσεις στη συνολική επενδυτική δραστηριότητα και την προσέλκυση και εγκατάσταση ξένων επιχειρήσεων στη χώρα.

Έναρξη επιχείρησης (Ελλάδα: 11^η σε 190 χώρες με βαθμολογία 96/100)

Στην Ελλάδα απαιτούνται 3 διαδικασίες, έναντι 5 στον ΟΟΣΑ και σε πολλές χώρες, με τον αριθμό διαδικασιών να έχει μειωθεί από 5 διαδικασίες πριν μερικά χρόνια, παίρνει μόλις 4 ημέρες, έναντι 9,1 στον ΟΟΣΑ και 0,5 στη Ν. Ζηλανδία, όταν έπαιρνε 12,5 ημέρες ένα χρόνο πριν, με το κόστος να ανέρχεται σε 1,5% του κατά κεφαλήν εισοδήματος, έναντι 3,4% στον ΟΟΣΑ και 0% σε πολλές χώρες, και να βαίνει μειούμενο σταδιακά. Στο διάγραμμα **Δ03**, φαίνεται ότι το κόστος έναρξης επιχείρησης στην Ελλάδα έχει ήδη κατέλθει κάτω του μέσου όρου στις χώρες υψηλού εισοδήματος. Συνολικά, έχει γίνει τεράστια πρόοδος αλλά υπάρχουν ακόμη περιθώρια βελτίωσης.

Δ03: Κόστος έναρξης επιχείρησης 2020 (World Bank, Doing Business 2020)

Έκδοση άδειας οικοδομής (Ελλάδα: 86^η σε 190 χώρες με βαθμολογία 69,5/100)

Για την αξιολόγηση λαμβάνεται ως χαρακτηριστική περίπτωση η έκδοση άδειας οικοδομής μιας αποθήκης. Απαιτούνται 17 διαδικασίες και 180 ημέρες, ενώ το κόστος ανέρχεται σε 1,9% της αξίας της αποθήκης, με την πρόοδο στη μείωση των μεγεθών αυτών να προχωρεί βασανιστικά αργά. Αντιθέτως, ενώ απαιτούνται 12,9 διαδικασίες στον ΟΟΣΑ και 7 σε πολλές χώρες, παίρνει 148,9 ημέρες στον ΟΟΣΑ και 27,5 ημέρες στην Ν. Κορέα, και το κόστος ανέρχεται σε 1,8% της αξίας της αποθήκης στον ΟΟΣΑ και 0,1% σε πολλές χώρες. Η Ελλάδα, επίσης, σκοράρει σχετικά υψηλά σε όρους ελέγχου της ποιότητας κατασκευής (12 στα 15) έναντι 11,6 στον ΟΟΣΑ και 15 σε πολλές χώρες, καθώς και του σχετικού ρυθμιστικού πλαισίου (1 στα 2) ελέγχου της ποιότητας, πριν (1 στα 1), κατά τη διάρκεια (2 στα 3), και μετά την κατασκευή (3 στα 3), και του ασφαλιστικού πλαισίου αποζημιώσεων που διέπει την κατασκευή (1 στα 2), και του πλαισίου πιστοποίησης των επαγγελματικών προσόντων στις κατασκευές (4 στα 4).

Δ04: Βαθμολογία Ελλάδας, μέση βαθμολογία στις χώρες του ΟΟΣΑ και μέγιστη και ελάχιστη βαθμολογία στους υποδείκτες του Doing Business 2020 (World Bank, Doing Business 2020)

	Ελλάδα	ΟΟΣΑ	Min Χώρα	Max Χώρα
Συνολική κατάταξη (190 χώρες)	79	...	1 Νέα Ζηλανδία	190 Σομαλία
Συνολική βαθμολογία (0 – 100)	68,4	78,1	20 Σομαλία	86,8 Νέα Ζηλανδία
Έναρξη επιχείρησης – κατάταξη (190 χώρες)	11	...	1 Νέα Ζηλανδία	190 Βενεζουέλα
Έναρξη επιχείρησης – βαθμολογία (0 – 100)	96	91,0	25 Βενεζουέλα	100 Νέα Ζηλανδία
Διαδικασίες (αριθμός)	3	5,0	1 Πολλές χώρες	20 Βενεζουέλα
Χρόνος (ημέρες)	4	9,1	0,5 Νέα Ζηλανδία	230 Βενεζουέλα
Κόστος (% του κατά κεφαλή εισοδήματος)	1,5	3,4	0 Πολλές χώρες	211,8 Βενεζουέλα
Έκδοση άδειας οικοδομής – κατάταξη (190 χώρες)	86	...	1 Χονγκ Κονγκ	186 Πολλές χώρες
Έκδοση άδειας οικοδομής – βαθμολογία (0 – 100)	69,5	75,4	0 Πολλές χώρες	93,5 Χονγκ Κονγκ
Διαδικασίες (αριθμός)	17	12,9	7 Πολλές χώρες	26 Τατζικιστάν
Χρόνος (χρόνος)	180	148,9	27,5 Νότια Κορέα	652 Καμπότζη
Κόστος (% της αξίας)	1,9	1,8	0,1 Πολλές χώρες	75,6 Αφγανιστάν
Δείκτης ποιοτικού ελέγχου κατασκευής (0-15)	12	11,6	0 Ομ. Πολ. της Μικρονησίας	15 Πολλές χώρες
Δείκτης ποιότητας ρυθμιστικού πλαισίου οικοδόμησης (0-2)	1	1,9	0 Πολλές χώρες	2 Πολλές χώρες
Δείκτης ποιοτικού ελέγχου πριν την κατασκευή (0-1)	1	0,9	0 Πολλές χώρες	1 Πολλές χώρες
Δείκτης ποιοτικού ελέγχου κατά τη διάρκεια της κατασκευής (0-3)	2	2,3	0 Πολλές χώρες	3 Πολλές χώρες
Δείκτης ποιοτικού ελέγχου μετά την κατασκευή (0-3)	3	2,9	0 Πολλές χώρες	3 Πολλές χώρες
Δείκτης ασφαλιστικού πλαισίου αποζημιώσεων (0-2)	1	1,0	0 Πολλές χώρες	2 Πολλές χώρες
Δείκτης πιστοποίησης επαγγελματικών προσόντων (0-4)	4	2,6	0 Πολλές χώρες	4 Πολλές χώρες
Ηλεκτροδότηση – κατάταξη (190 χώρες)	40	...	1 Ην. Αραβικά Εμιράτα	187 Πολλές χώρες
Ηλεκτροδότηση – βαθμολογία (0 – 100)	84,7	85,4	0 Πολλές χώρες	100 Ην. Αραβικά Εμιράτα
Διαδικασίες (αριθμός)	5	4,4	2 Πολλές χώρες	9 Πολλές χώρες
Χρόνος (ημέρες)	51	74,4	7 Ην. Αραβικά Εμιράτα	482 Λιβερία
Κόστος (% του κατά κεφαλή εισοδήματος)	68,2	66,7	0 Πολλές χώρες	14977,6 Μπουρούντι
Δείκτης αξιοπιστίας παρεχόμενης υπηρεσίας και διαφάνειας στην τιμολογιακή πολιτική (0-8)	7	7,3	0 Πολλές χώρες	8 Πολλές χώρες
Συνολική διάρκεια και συχνότητα διακοπής ηλεκτρικού ρεύματος ανά πελάτη το χρόνο (0-3)	2	2,6	0 Πολλές χώρες	3 Πολλές χώρες
Μηχανισμός παρακολούθησης της διακοπής του ρεύματος (0-1)	1	1,0	0 Πολλές χώρες	1 Πολλές χώρες
Μηχανισμός παρακολούθησης της επαναφοράς του ρεύματος (0-1)	1	1,0	0 Πολλές χώρες	1 Πολλές χώρες
Ρυθμιστικό πλαίσιο (0-1)	1	1,0	0 Πολλές χώρες	1 Πολλές χώρες
Χρηματοοικονομικά αντκίνητρα για τον περιορισμό των διακοπών ρεύματος (0-1)	1	0,8	0 Πολλές χώρες	1 Πολλές χώρες
Αναγγελία αλλαγών στην τιμολογιακή πολιτική (0-1)	1	0,9	0 Πολλές χώρες	1 Πολλές χώρες
Μέση διάρκεια διακοπής ανά πελάτη το χρόνο (λεπτά)	1,6	2,1	0 Πολλές χώρες	940 Παπούα Νέα Γουινέα
Μέση συχνότητα διακοπής ανά πελάτη το χρόνο (αριθμός διακοπών)	1,4	1,2	0 Πολλές χώρες	500 Παπούα Νέα Γουινέα
Ελάχιστη διάρκεια διακοπής ρεύματος (λεπτά)	3	2,6	0 Πολλές χώρες	60 Λιβερία
Τιμή ρεύματος (λεπτά του δολ. ΗΠΑ ανά kWh)	20,4	15,6	0,7 Κουβέιτ	123,8 Βενεζουέλα
Μεταγραφή ακίνητης περιουσίας – κατάταξη (190 χώρες)	156	...	1 Κατάρ	187 Πολλές χώρες
Μεταγραφή ακίνητης περιουσίας – βαθμολογία (0 – 100)	46,9	76,7	0 Πολλές χώρες	96,2 Κατάρ
Διαδικασίες (αριθμός)	11	4,8	1 Πολλές χώρες	14 Πολλές χώρες
Χρόνος (χρόνος)	26	23,5	1 Πολλές χώρες	513 Κιριμπάτι
Κόστος (% της αξίας)	4,8	4,2	0 Πολλές χώρες	28 Συρία
Ποιότητα/αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης κατά την μεταγραφή (0-30)	4,5	23,1	2,5 Αιτή	28,5 Πολλές χώρες
Δείκτης αξιοπιστίας υποδομών (0-8)	0	6,9	0 Πολλές χώρες	8 Πολλές χώρες
Δείκτης διαφάνειας της πληροφόρησης (0-6)	1,5	3,8	0 Πολλές χώρες	6 Πολλές χώρες
Δείκτης γεωγραφικής κάλυψης (0-8)	0	6,4	0 Πολλές χώρες	8 Πολλές χώρες
Δείκτης επίλυσης κτηματικών διαφορών (0-8)	3	6,1	0,5 Μπαχάμες	8 Πολλές χώρες
Δείκτης ίσης πρόσβασης στα ιδιοκτησιακά δικαιώματα (-2-0)	0	0,0	-2 Τόνγκα	0 Πολλές χώρες
Χρηματοδότηση – κατάταξη (190 χώρες)	119	...	1 Πολλές χώρες	186 Πολλές χώρες
Χρηματοδότηση – βαθμολογία (0 – 100)	45	65,3	0 Πολλές χώρες	100 Πολλές χώρες
Δείκτης προστασίας νομικών δικαιωμάτων (0-12)	2	6,2	0 Πολλές χώρες	12 Πολλές χώρες
Δείκτης πληρότητας/ποιότητας των πιστωτικών στοιχείων (0-8)	7	6,9	0 Πολλές χώρες	8 Πολλές χώρες
Συνολική βαθμολογία ευκολίας λήψης χρηματοδότησης (0-20)	9	13,1	0 Πολλές χώρες	20 Πολλές χώρες
Πληθυσμιακή κάλυψη από δημόσιο σύστημα πιστοληπτικής ικανότητας (% ενηλίκων)	0	25,2	0 Πολλές χώρες	100 Πολλές χώρες
Πληθυσμιακή κάλυψη κακοπληρωτών μέσω ιδιωτικής βάσης δεδομένων (% ενηλίκων)	69,9	65,8	0 Πολλές χώρες	100 Πολλές χώρες
Προστασία επενδυτών μειοψηφίας – κατάταξη (190 χώρες)	37	...	1 Κένυα	190 Σομαλία
Προστασία επενδυτών μειοψηφίας – βαθμολογία (0 – 100)	70	68,2	0 Σομαλία	92 Κένυα
Δείκτης δημοσιοποίησης στοιχείων σε σύγκρουση συμφερόντων (0-10)	9	6,6	0 Πολλές χώρες	10 Πολλές χώρες
Δείκτης ευθύνης μελών των Δ.Σ. (0-10)	4	5,3	0 Πολλές χώρες	10 Πολλές χώρες
Δείκτης ευκολίας προσφυγής στη δικαιοσύνη κατά μέλους ΔΣ από μέτοχο (0-10)	5	7,2	0 Σομαλία	10 Τζιμπουτί
Δείκτης εύρους δικαιωμάτων των μετόχων (0-6)	5	4,7	0 Πολλές χώρες	6 Πολλές χώρες
Δείκτης ιδιοκτησίας και ελέγχου (0-7)	6	4,6	0 Πολλές χώρες	7 Πολλές χώρες
Δείκτης εταιρικής διαφάνειας (0-7)	6	5,6	0 Πολλές χώρες	7 Πολλές χώρες
Δείκτης βαθμού προστασίας επενδυτών μειοψηφίας (0-50)	35	34,1	0 Σομαλία	46 Κένυα
Πλαίσιο πληρωμής φόρων – κατάταξη (190 χώρες)	72	...	1 Μπαχρέιν	190 Σομαλία
Πλαίσιο πληρωμής φόρων – βαθμολογία (0 – 100)	77,1	83,9	0 Σομαλία	100 Μπαχρέιν
Αριθμός πληρωμών (ανά έτος)	8	10,1	3 Πολλές χώρες	99 Βενεζουέλα
Χρόνος (ώρες ανά έτος)	193	161,4	23 Μπαχρέιν	1501 Πολλές χώρες
Συνολικοί φόροι και εισφορές (% των κερδών)	51,9	40,3	8 Μπρουαί	219,6 Κομόρες
Φόρος επί των κερδών (% των κερδών)	23	14,9	-2 Λιχτενστάιν	65,8 Παλάου
Φόρος μισθωτών υπηρεσιών και εισφορές κοινωνικής ασφάλισης (% των κερδών)	28,3	23,5	-2 Λιχτενστάιν	50 Γαλλία
Λοιποί φόροι (% των κερδών)	0,6	2,0	-2 Λιχτενστάιν	189,2 Κομόρες
Απαιτούμενος χρόνος για τη συμμόρφωση με τις διαδικασίες επιστροφής ΦΠΑ (ώρες)	18	7,0	0 Πολλές χώρες	119 Νεπάλ
Απαιτούμενος χρόνος για την επιστροφή ΦΠΑ (εβδομάδες)	32	15,1	2 Εσθονία	110 Τατζανία
Απαιτούμενος χρόνος για τροποποίηση δήλωσης εταιρικού φόρου (ώρες)	4	6,6	1 Πολλές χώρες	137 Μπρουαί
Χρόνος για την ολοκλήρωση της τροποποίησης δήλωσης (εβδομάδες)	0	5,8	0 Πολλές χώρες	113 Τζαμάικα
Δείκτης ευκολίας εκ των υστέρων υποβολής δήλωσης (0-100)	76,7	85,8	0 Πολλές χώρες	100 Πολλές χώρες

Δ04 (συνέχεια): Βαθμολογία Ελλάδας, μέση βαθμολογία στις χώρες του ΟΟΣΑ και μέγιστη και ελάχιστη βαθμολογία στους υποδείκτες του Doing Business 2020 (World Bank, Doing Business 2020)

	Ελλάδα	ΟΟΣΑ	Min Χώρα	Max Χώρα
Διασυνοριακό εμπόριο – κατάταξη (190 χώρες)	34	...	1 Πολλές χώρες	188 Πολλές χώρες
Διασυνοριακό εμπόριο – βαθμολογία (0 – 100)	93,7	93,9	0 Πολλές χώρες	100 Πολλές χώρες
Απαιτούμενος χρόνος για εξαγωγές: συμμόρφωση με τα απαιτούμενα έγγραφα (ώρες)	1	2,7	1 Πολλές χώρες	504 Ιράκ
Απαιτούμενος χρόνος για εισαγωγές: συμμόρφωση με τα απαιτούμενα έγγραφα (ώρες)	1	4,1	1 Πολλές χώρες	360 Νότιο Σουδάν
Απαιτούμενος χρόνος για εξαγωγές: συμμόρφωση με τις τελωνειακές διαδικασίες (ώρες)	24	12,8	0 Πολλές χώρες	296 Δημοκρατία του Κονγκό
Απαιτούμενος χρόνος για εισαγωγές: συμμόρφωση με τις τελωνειακές διαδικασίες (ώρες)	1	9,4	0 Πολλές χώρες	402 Τανζάνια
Κόστος για εξαγωγές: συμμόρφωση με τα απαιτούμενα έγγραφα (δολ. ΗΠΑ)	30	34,8	0 Πολλές χώρες	1800 Ιράκ
Κόστος για εισαγωγές: συμμόρφωση με τα απαιτούμενα έγγραφα (δολ. ΗΠΑ)	0	26,5	0 Πολλές χώρες	1025 Μπουρούντι
Κόστος για εξαγωγές: συμμόρφωση με τις τελωνειακές διαδικασίες (δολ. ΗΠΑ)	300	149,8	0 Πολλές χώρες	2223 Δημοκρατία του Κονγκό
Κόστος για εισαγωγές: συμμόρφωση με τις τελωνειακές διαδικασίες (δολ. ΗΠΑ)	0	106,5	0 Πολλές χώρες	3039 Δημοκρατία του Κονγκό
Τήρηση συμβολαίων – κατάταξη (190 χώρες)	146	...	1 Σιγκαπούρη	190 Ανατολικό Τιμόρ
Τήρηση συμβολαίων – βαθμολογία (0 – 100)	48,1	67,9	6,1 Ανατολικό Τιμόρ	84,5 Σιγκαπούρη
Απαιτούμενος χρόνος για την ολοκλήρωση δικαστικής διαδικασίας (ημέρες)	1711	583,6	164 Σιγκαπούρη	1785 Γουινέα Μπισσάου
Απαιτούμενος χρόνος για απαίτηση πληρωμής και διαμόρφωση φακέλου προσφυγής (ημέρες)	60	36,3	6 Σιγκαπούρη	200 Ανατολικό Τιμόρ
Απαιτούμενος χρόνος για την εκδίκαση μιας υπόθεσης (ημέρες)	1400	414,5	90 Πολλές χώρες	1420 Αφγανιστάν
Απαιτούμενος χρόνος για την εκτέλεση της δικαστικής απόφασης (ημέρες)	251	132,8	30 Εσουατίνι	600 Γουινέα Μπισσάου
Συνολικό κόστος δικαστικής διαδικασίας (% της απαίτησης)	22,4	21,9	9 Ισλανδία	163,2 Ανατολικό Τιμόρ
Αμοιβές δικηγόρων (% της απαίτησης)	10	13,8	5 Πολλές χώρες	155,7 Ανατολικό Τιμόρ
Κόστος δικαστηρίου (παράβολα) (% της απαίτησης)	4,6	4,6	0,1 Πολλές χώρες	40,2 Κομόρες
Κόστος εκτέλεσης δικαστικής απόφασης (% της απαίτησης)	7,8	3,4	0 Πολλές χώρες	38,3 Κεντροαφρικανική Δημοκρατία
Δείκτης ποιότητας και αποτελεσματικότητας της δικαστικής διαδικασίας (0-18)	12,5	11,7	1,5 Ιράκ	16,5 Πολλές χώρες
Δείκτης διάρθρωσης των δικαστηρίων (0-5)	3	3,6	0 Ιράκ	5 Πολλές χώρες
Δείκτης διαχείρισης της υπόθεσης στο δικαστήριο (0-6)	5	3,2	0 Πολλές χώρες	5,5 Πολλές χώρες
Δείκτης αυτοματοποίησης των διαδικασιών μέσω ηλεκτρονικών μέσων (0-4)	2	2,4	0 Πολλές χώρες	4 Πολλές χώρες
Δείκτης δυνατότητας χρήσης εναλλακτικών εξωδικαστικών μηχανισμών (0-3)	2,5	2,5	0 Ανατολικό Τιμόρ	3 Πολλές χώρες
Διαχείριση πτώχευσης – κατάταξη (190 χώρες)	72	...	1 Φινλανδία	168 Πολλές χώρες
Διαχείριση πτώχευσης – βαθμολογία (0 – 100)	53,1	73,8	0 Πολλές χώρες	92,7 Φινλανδία
Αποτέλεσμα πτώχευσης (0 για τμηματική πώληση, 1 για συνεχιζόμενη δραστηριότητα Χρόνος (έτη)	0	0,8	0 Πολλές χώρες	1 Πολλές χώρες
Κόστος (% της αξίας του περιουσιακού στοιχείου)	3,5	1,8	0,4 Ιρλανδία	6 Καμπότζη
Κόστος (% της αξίας του περιουσιακού στοιχείου)	9	9,7	1 Νορβηγία	76 Κεντροαφρικανική Δημοκρατία
Ποσοστό ανάκτησης υπέρ των πιστωτών (λεπτά στο δολ. ΗΠΑ)	32	68,3	0 Πολλές χώρες	92,8 Ιαπωνία (Οσάκα)
Συνολικός δείκτης ποιότητας διαδικασιών (0-16)	11,5	11,8	0 Πολλές χώρες	15,5 Σερβία
Δείκτης έναρξης των διαδικασιών (0-3)	2,5	2,8	0 Πολλές χώρες	3 Πολλές χώρες
Δείκτης διαχείρισης των περιουσιακών στοιχείων του χρεώστη (0-6)	5,5	5,2	0 Πολλές χώρες	6 Πολλές χώρες
Δείκτης των διαδικασιών αναδιοργάνωσης (0-3)	2,5	1,7	0 Πολλές χώρες	3 Πολλές χώρες
Δείκτης συμμετοχής πιστωτών στη διαδικασία (0-4)	1	2,1	0 Πολλές χώρες	4 Πολλές χώρες

Ηλεκτροδότηση (Ελλάδα: 40^η σε 190 χώρες με βαθμολογία 84,7/100)

Απαιτούνται 5 διαδικασίες (από 6 δύο χρόνια πριν) έναντι 4,4 στον ΟΟΣΑ και 2 σε πολλές χώρες, παίρνει 51 ημέρες (εδώ και πολλά χρόνια), έναντι 74,7 στον ΟΟΣΑ και 7 στα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, ενώ το κόστος ανέρχεται σε 68,2% του κατά κεφαλήν εισοδήματος, έναντι 66,7% στον ΟΟΣΑ και 0% σε πολλές χώρες. Η αξιοπιστία της παρεχόμενης υπηρεσίας και η διαφάνεια στην τιμολογιακή πολιτική βαθμολογούνται με 7 στα 8. Η συνολική διάρκεια και η συχνότητα διακοπής ηλεκτρικού ρεύματος ανά πελάτη το χρόνο αξιολογείται με 2 στα 3. Ο μηχανισμός παρακολούθησης της διακοπής και επαναφοράς του ρεύματος, καθώς και το ρυθμιστικό πλαίσιο, τα χρηματοοικονομικά αντικίνητρα για τον περιορισμό των διακοπών ρεύματος και η αναγγελία αλλαγών στην τιμολογιακή πολιτική, βαθμολογούνται όλα με 1 στο 1. Η ελάχιστη διακοπή ρεύματος διαρκεί 3 λεπτά έναντι 2,6 στον ΟΟΣΑ και 0 σε πολλές χώρες, και τιμή

της kWh ανέρχεται 0,204 δολάρια ΗΠΑ, έναντι 0,156 στον ΟΟΣΑ. Σε περίπτωση διακοπών ρεύματος, η μέση διάρκεια της διακοπής ανά πελάτη το χρόνο ανέρχεται σε 1,6 λεπτά έναντι 2,1 στον ΟΟΣΑ, και η μέση συχνότητα της διακοπής ανά πελάτη το χρόνο σε 1,4 φορές. Συνολικά, το σύστημα ηλεκτροδότησης είναι σε γενικές γραμμές αξιόπιστο, αν και υπάρχουν ακόμη περιθώρια βελτίωσης.

Μεταγραφή ακίνητης περιουσίας (Ελλάδα: 156^η σε 190 χώρες με βαθμολογία 46,9/100)

Απαιτούνται 11 διαδικασίες και 26 ημέρες (δεν έχει αλλάξει σχεδόν τίποτα την τελευταία 10ετία) με το κόστος να διαμορφώνεται σε 4,8% της αξίας του ακινήτου (σταθερό τα τελευταία 4-5 χρόνια). Αντίθετα, ενώ απαιτούνται 4,8 διαδικασίες στον ΟΟΣΑ και 1 σε πολλές χώρες, παίρνει 23,5 ημέρες στον ΟΟΣΑ και 1 σε πολλές χώρες, και το κόστος ανέρχεται σε 4,2% της αξίας του ακινήτου στον ΟΟΣΑ και 0% σε πολλές χώρες. Η ποιότητα/αποτελεσματικότητα της δημόσιας

διοίκησης κατά την μεταγραφή της ακίνητης περιουσίας βαθμολογείται με 4,5 στα 30, η αξιοπιστία των υποδομών με 0 στα 8, η διαφάνεια της πληροφόρησης με 1,5 στα 6, η γεωγραφική κάλυψη με 0 στα 8, η επίλυση κτηματικών διαφορών με 3 στα 8, και η ίση πρόσβαση στα ιδιοκτησιακά δικαιώματα με 0 στα 0 (εύρος -2 έως 0). Αντίθετα, η συνολική ποιότητα/αποτελεσματικότητα βαθμολογείται με 23,1 στα 30 στον ΟΟΣΑ και 28,5 σε πολλές χώρες, και αναλυτικότερα, η αξιοπιστία των υποδομών με 6,9 στα 8 στον ΟΟΣΑ και 8 στα 8 σε πολλές χώρες, η διαφάνεια της πληροφόρησης με 3,8 στα 6 στον ΟΟΣΑ και 6 στα 6 σε πολλές χώρες, η γεωγραφική κάλυψη με 6,4 στα 8 στον ΟΟΣΑ και 8 στα 8 σε πολλές χώρες, η επίλυση κτηματικών διαφορών με 6,1 στα 8 στον ΟΟΣΑ και 8 σε πολλές χώρες, και, τέλος, η ίση πρόσβαση στα ιδιοκτησιακά δικαιώματα με 0 στα 0 στον ΟΟΣΑ και σε πολλές χώρες (εύρος -2 έως 0). Συνολικά, η κατάσταση στην Ελλάδα είναι τραγική, και συνδέεται με την έλλειψη λειτουργικού και καθολικού κτηματολογίου, καθώς και της χαώδους κατάστασης που επικρατεί στις πολεοδομίες και τα υποθηκοφυλακεία.

Χρηματοδότηση (Ελλάδα: 119^η σε 190 χώρες με βαθμολογία 45/100)

Η Ελλάδα βαθμολογείται στην ευκολία λήψης χρηματοδότησης με 9 στα 20 (άριστα) έναντι 13,1 στον ΟΟΣΑ και 20 σε πολλές χώρες, χωρίς να έχει αλλάξει τίποτα από το 2013 όταν ξεκίνησε η βαθμολογία. Η βαθμολογία αυτή λαμβάνει υπόψη την προστασία των νομικών δικαιωμάτων των πιστούχων και των πιστωτών, κυρίως όσον αφορά στο νομικό πλαίσιο της λήψης ενέχυρων/εγγυήσεων δανείων και της πτωχευτικής διαδικασίας σε περίπτωση αθέτησης υποχρεώσεων. Έτσι, η Ελλάδα βαθμολογείται με 2 στα 12 (άριστα) έναντι 6,2 στον ΟΟΣΑ και 12 σε πολλές χώρες. Λαμβάνεται υπόψη, επίσης, η πληρότητα/ποιότητα των πιστωτικών στοιχείων, όπου η Ελλάδα βαθμολογείται με 7 στα 8 (άριστα) έναντι 6,9 στον ΟΟΣΑ και 8 σε πολλές χώρες.

Η τεράστια συσσώρευση μη εξυπηρετούμενων δανείων στη διάρκεια της κρίσης και της ύφεσης, και η αδυναμία του πολιτικού συστήματος να δώσει λύσεις για την έγκαιρη εξυγίανση των δανειακών χαρτοφυλακίων των τραπεζών, έχει φέρει τη χώρα στη σημερινή κατάσταση. Είναι, βεβαίως, θετικό ότι ήδη λαμβάνονται μέτρα για τον απεγκλωβισμό των τραπεζών από τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια, περιλαμβανομένου του συστήματος «Ηρακλής» για την τιτλοποίηση ληξιπρόθεσμων ανοιγμάτων των τραπεζών.

Σημειώνεται ότι στην Ελλάδα, δεν υπάρχει δημόσιο σύστημα πιστοληπτικής ικανότητας για τον πληθυσμό, ενώ καλύπτεται το 25,2% του πληθυσμού στον ΟΟΣΑ και το 100% σε πολλές χώρες. Επίσης, στην Ελλάδα καλύπτεται το 69,9% των κακοπληρωτών μέσω ιδιωτικής (τραπεζικής) βάσης δεδομένων (Τειρεσίας), έναντι 65,8% στον ΟΟΣΑ και 100% σε πολλές χώρες. Συνολικά, ενώ τα πιστωτικά στοιχεία είναι σχετικώς σε καλό επίπεδο, η Ελλάδα έχει έλλειμμα στην προστασία των νομικών δικαιωμάτων πιστούχων και πιστωτών. Σημειώνεται ότι η τεράστια συσσώρευση μη εξυπηρετούμενων δανείων στη διάρκεια της κρίσης και της ύφεσης, και η αδυναμία του πολιτικού συστήματος να δώσει λύσεις για την έγκαιρη εξυγίανση των δανειακών χαρτοφυλακίων των τραπεζών, έχει φέρει τη χώρα στη σημερινή κατάσταση. Είναι, βεβαίως, θετικό ότι ήδη λαμβάνονται μέτρα για τον απεγκλωβισμό των τραπεζών από τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια, περιλαμβανομένου του συστήματος «Ηρακλής» για την τιτλοποίηση ληξιπρόθεσμων ανοιγμάτων των τραπεζών.

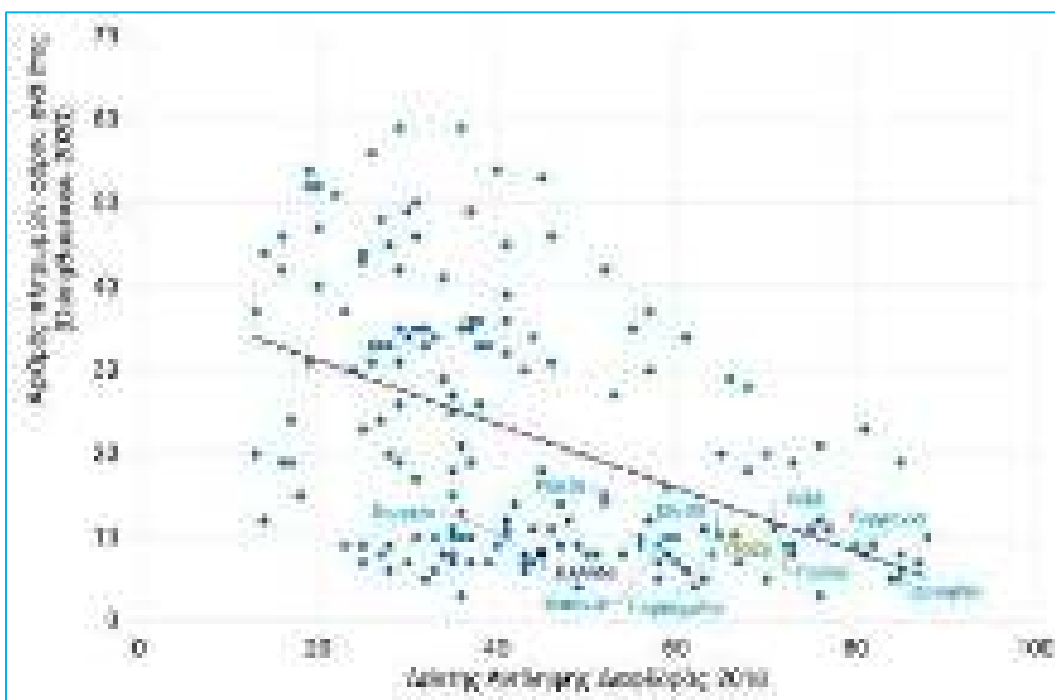
**Προστασία επενδυτών μειοψηφίας (Ελλάδα: 37^η
σε 190 χώρες με βαθμολογία 70/100)**

Στον τομέα αυτό, καλύπτεται η προστασία των επενδυτών μειοψηφίας σε θέματα σύγκρουσης συμφερόντων και εταιρικής διακυβέρνησης. Συνολικά, η Ελλάδα βαθμολογείται με 35 στα 50 (άριστα) έναντι 34,1 στον ΟΟΣΑ. Όσον αφορά σε θέματα σύγκρουσης συμφερόντων, στη δημοσιοποίηση στοιχείων, η Ελλάδα βαθμολογείται με 9 στα 10 (άριστα) έναντι 6,6 στον ΟΟΣΑ και 10 σε πολλές χώρες, έχοντας βελτιώσει τη βαθμολογία από το 7 στο 9 το 2019 μέσω ενίσχυσης του συστήματος δημοσιοποίησης στοιχείων και την καθιέρωση μιας ανεξάρτητης αξιολόγησης πριν την έγκριση συναλλαγών μεταξύ συνδεδεμένων μερών. Επίσης, στην ευθύνη των μελών των Δ.Σ. η Ελλάδα βαθμολογείται με 4 στα 10 (άριστα) έναντι 5,3 στον ΟΟΣΑ και 10 σε πολλές χώρες, χωρίς να έχει αλλάξει τίποτα την τελευταία δεκαετία. Όσον αφορά σε θέματα εταιρικής διακυβέρνησης, στην ευκολία προσφυγής στη δικαιοσύνη κατά μέλους διοικητικού συμβουλίου από μέτοχο η Ελλάδα βαθμολογείται με 5 στα 10 (άριστα) έναντι 7,2 στον ΟΟΣΑ, στο εύρος των δικαιωμάτων των μετόχων με 5 στα 6 (άριστα) έναντι 4,7 στον ΟΟΣΑ και 6 σε πολλές χώρες, σε θέματα ιδιοκτησίας και ελέγχου με 6 στα 7 (άριστα) έναντι 4,6 στον ΟΟΣΑ και 7 σε πολλές χώρες, και, τέλος, σε

θέματα εταιρικής διαφάνειας με 6 στα 7 (άριστα) έναντι 5,6 στον ΟΟΣΑ και 7 σε πολλές χώρες, έχοντας βελτιωθεί τον τελευταίο χρόνο (από 5 στα 6) κυρίως λόγω μεγαλύτερης διαφάνειας στις αμοιβές των ανώτατων στελεχών. Συνολικά, η Ελλάδα εμφανίζεται να προστατεύει επαρκώς σε γενικές γραμμές τους επενδυτές μειοψηφίας, με περαιτέρω βελτιώσεις να χρειάζονται κυρίως σε ζητήματα ευθύνης των μελών του Δ.Σ. καθώς και ευκολίας προσφυγής στη δικαιοσύνη κατά μέλους διοικητικού συμβουλίου από μέτοχο.

**Πληρωμή φόρων επιχειρήσεων στην Ελλάδα
(Ελλάδα: 72^η σε 190 χώρες με βαθμολογία
77,1/100)**

Απαιτούνται πληρωμές φόρων (εταιρικός φόρος, ΦΠΑ, φόρος μισθωτών, εισφορές κοινωνικής ασφάλισης, φόροι περιουσίας, δημοτικοί φόροι, κλπ.) 8 φορές τον χρόνο, όταν ο μέσος όρος στον ΟΟΣΑ είναι 10,1 και στη Βενεζουέλα 99, ενώ σε πολλές χώρες δεν υπερβαίνουν τις 3 φορές τον χρόνο. Ο χρόνος που καταναλώνεται από τους φορολογούμενους είναι 193 ώρες το χρόνο, όταν στον ΟΟΣΑ, για περισσότερες συναλλαγές, ο χρόνος είναι λιγότερος (161,4 ώρες). Ο συνολικός φόρος, ως ανωτέρω, που πληρώνουν οι επιχειρήσεις, ως ποσοστό των κερδών, ανέρχεται σε

Δ05: Σχέση αριθμού πληρωμών φόρου ανά έτος με τον Δείκτη Αντίληψης Διαφθοράς (0 = έντονη διαφθορά έως 100 = καθόλου διαφθορά) (World Bank, [Doing Business 2020](#), Transparency International, [Corruption Perception Index 2018](#))

51,9% όταν στον ΟΟΣΑ είναι 40,3%. Ο φόρος επί των κερδών είναι 23% (14,9% στον ΟΟΣΑ). Ο φόρος μισθωτών υπηρεσιών και οι εισφορές κοινωνικής ασφάλισης, ως ποσοστό των κερδών, είναι 28,3% (23,5% στον ΟΟΣΑ). Ο χρόνος που απαιτείται για τη συμμόρφωση με τις διαδικασίες επιστροφής ΦΠΑ είναι 18 ώρες (7 ώρες στον ΟΟΣΑ και 0 ώρες σε πολλές χώρες). Ο χρόνος που απαιτείται για την επιστροφή ΦΠΑ είναι 32 εβδομάδες (15,1 εβδομάδες στον ΟΟΣΑ και 2 εβδομάδες στην Εσθονία). Ο χρόνος που απαιτείται για τροποποίηση δήλωσης εταιρικού φόρου είναι 4 ώρες (6,6 ώρες στον ΟΟΣΑ και 1 ώρα σε πολλές χώρες). Ο χρόνος για την ολοκλήρωση της τροποποίησης δήλωσης είναι 0 εβδομάδες (5,8 εβδομάδες στον ΟΟΣΑ). Τέλος, ο δείκτης ευκολίας εκ των υστέρων υποβολής δήλωσης στην Ελλάδα είναι 76,7 στα 100 (85,8 στον ΟΟΣΑ στα 100). Σημειώνεται ότι υπάρχει ισχυρή θετική συσχέτιση διεθνώς μεταξύ του αριθμού πληρωμών φόρων και του δείκτη αντίληψης διαφθοράς για σχετικά ευνόητους λόγους (Δ05). Δεν υπάρχει, επίσης, αμφιβολία ότι χώρες που διευκολύνουν την επιχειρηματική λειτουργία επιτυγχάνουν υψηλότερα επίπεδα ευημερίας, όπως φαίνεται στο διάγραμμα της 2^{ης} σελίδας όπου συσχετίζεται ισχυρά το πολύ φιλικό επιχειρηματικό περιβάλλον με το κατά κεφαλήν εισόδημα διεθνώς.

Διασυνοριακό εμπόριο (Ελλάδα: 34^η σε 190 χώρες με βαθμολογία 93,7/100)

Όσον αφορά στις εξαγωγές, ο χρόνος που απαιτείται για συμμόρφωση με τα έγγραφα που απαιτούνται είναι 1 ώρα (2,7 στον ΟΟΣΑ και 1 σε πολλές χώρες), ο χρόνος συμμόρφωσης με τις τελωνειακές διαδικασίες είναι 24 ώρες (12,8 στον ΟΟΣΑ, 0 σε πολλές χώρες και 296 ώρες στη Δημοκρατία του Κονγκό), το κόστος συμμόρφωσης με τα έγγραφα είναι USD 30 (USD 34,8 στον ΟΟΣΑ και USD 0 σε πολλές χώρες) και το κόστος συμμόρφωσης με τις τελωνειακές διαδικασίες είναι USD 300 (USD 149,8 στον ΟΟΣΑ, 0 σε πολλές χώρες και USD 2223 στη Δημοκρατία του Κονγκό).

Όσον αφορά στις εισαγωγές, ο χρόνος που απαιτείται για συμμόρφωση με τα έγγραφα που απαιτούνται είναι 1 ώρα (4,1 στον ΟΟΣΑ και 1 σε

πολλές χώρες), ο χρόνος συμμόρφωσης με τις τελωνειακές διαδικασίες είναι 1 ώρα (9,4 στον ΟΟΣΑ και 1 σε πολλές χώρες), το κόστος συμμόρφωσης με τα έγγραφα είναι USD 0 (USD 26,5 στον ΟΟΣΑ και USD 0 σε πολλές χώρες). Και, τέλος, το κόστος συμμόρφωσης με τις τελωνειακές διαδικασίες είναι USD 0 (USD 106,5 στον ΟΟΣΑ και USD 0 σε πολλές χώρες). Συνολικά, στις διαδικασίες και το κόστος εισαγωγών, η Ελλάδα υπερτερεί του ΟΟΣΑ και έχει υιοθετήσει άριστες πρακτικές. Στις εξαγωγές, όμως, η Ελλάδα υστερεί σημαντικά. Ο χρόνος στα τελωνεία, αλλά και το σχετικό κόστος, είναι διπλάσια του μέσου όρου ΟΟΣΑ, ενώ σε πολλές χώρες τα μεγέθη αυτά είναι μηδενικά.

Υπάρχει ισχυρή θετική συσχέτιση διεθνώς μεταξύ του αριθμού πληρωμών φόρων και του δείκτη αντίληψης διαφθοράς για σχετικά ευνόητους λόγους. Δεν υπάρχει, επίσης, αμφιβολία ότι χώρες που διευκολύνουν την επιχειρηματική λειτουργία επιτυγχάνουν υψηλότερα επίπεδα ευημερίας.

Τήρηση συμβολαίων (Ελλάδα: 146^η σε 190 χώρες με βαθμολογία 48,1/100)

Ο χρόνος που απαιτείται για την ολοκλήρωση της δικαστικής διαδικασίας σε μια εμπορική διαμάχη μέσω πρωτοδικείου (αφορά σε υποθέσεις όπου το ποσό της διαφοράς ανέρχεται σε 200% του κατά κεφαλήν εισοδήματος ή USD 5000, όποιο είναι υψηλότερο) ανέρχεται σε 1711 ημέρες (583,6 ημέρες στον ΟΟΣΑ, 164 στη Σιγκαπούρη και 1785 ημέρες στη Γκινέα-

Μπισσάου). Ο χρόνος που απαιτείται για απαίτηση πληρωμής μέσω εξώδικου, για τη διαμόρφωση του φακέλου προς κατάθεση αγωγής και για την παράδοση των εγγράφων ανέρχεται σε 60 ημέρες (36,3 ημέρες στον ΟΟΣΑ και 6 ημέρες στη Σιγκαπούρη). Ο χρόνος που απαιτείται για διαδικασίες και ακροάσεις πριν τη δίκη, για τη διενέργεια της δίκης, για την καθαρογραφή της απόφασης, περιλαμβανομένου και του χρονικού ορίου για την υποβολή έφεσης, ανέρχεται σε 1400 ημέρες (414,5 ημέρες στον ΟΟΣΑ, 90 ημέρες σε πολλές χώρες και 1420 ημέρες στο Αφγανιστάν). Ο χρόνος που απαιτείται για την εκτέλεση της δικαστικής απόφασης, περιλαμβανομένης και της διαδικασίας πλειστηριασμού περιουσιακών στοιχείων για την ικανοποίηση του ενάγοντος ανέρχεται σε 251 ημέρες (132,8 ημέρες στον ΟΟΣΑ). Το κόστος όλης της διαδικασίας (δικηγόροι, δικαστήριο, και κόστος εκτέλεσης δικαστικής απόφασης) ανέρχεται σε 22,4% της απαίτησης (21,9% στον ΟΟΣΑ), εκ των οποίων 10 π.μ. (13,8 π.μ. στον ΟΟΣΑ) καλύπτει το κόστος των δικηγόρων, 4,6 π.μ. (4,6 π.μ. στον ΟΟΣΑ) το κόστος του δικαστηρίου (παράβολα) και 7,8 π.μ. (3,5 π.μ. του ΟΟΣΑ) το κόστος εκτέλεσης της δικαστικής απόφασης. Όσον αφορά στην ποιότητα και αποτελεσματικότητα της δικαστικής διαδικασίας, ο σχετικός δείκτης ανέρχεται σε 12,5 στα 18 (άριστα) έναντι 11,7 στον ΟΟΣΑ και 16,5 σε πολλές χώρες. Ο δείκτης αυτός αποτελείται από 4 συστατικά στοιχεία που αφορούν σε: α) διάρθρωση των δικαστηρίων στην απονομή δικαιοσύνης, β) διαχείριση της υπόθεσης στο δικαστήριο, γ) αυτοματοποίηση των διαδικασιών μέσω ηλεκτρονικών μέσων, κλπ., και δ) δυνατότητα χρήσης εναλλακτικών εξωδικαστικών μηχανισμών επίλυσης διαφορών. Από τις 12,5 μονάδες του δείκτη ποιότητας και αποτελεσματικότητας στις 18 μονάδες (άριστα), **στη διάρθρωση των δικαστηρίων** η Ελλάδα παίρνει 3 μονάδες στις 5 (άριστα) έναντι 3,6 στον ΟΟΣΑ και 5 μονάδες σε πολλές χώρες, **στη διαχείριση της υπόθεσης στο δικαστήριο** η Ελλάδα παίρνει 5 μονάδες στις 6 (άριστα) έναντι 3,2 στον ΟΟΣΑ, **στην αυτοματοποίηση των διαδικασιών μέσω ηλεκτρονικών μέσων** η Ελλάδα παίρνει 2 μονάδες στις 4 (άριστα) έναντι 2,4 στον ΟΟΣΑ και 4 σε πολλές χώρες, και, τέλος, **στη δυνατότητα χρήσης**

εναλλακτικών εξωδικαστικών μηχανισμών επίλυσης διαφορών η Ελλάδα παίρνει 2,5 μονάδες στις 3 (άριστα) έναντι 2,5 μονάδων στον ΟΟΣΑ και 3 μονάδων σε πολλές χώρες. Συνολικά, ο χρόνος που απαιτείται για την απονομή δικαιοσύνης είναι σχεδόν τριπλάσιος του μέσου όρου και πολλαπλάσιος της άριστης πρακτικής, το κόστος προσφυγής στη δικαιοσύνη είναι ελαφρά υψηλότερο, αν και γι' αυτό ευθύνεται το κόστος εκτέλεσης της δικαστικής απόφασης ενώ τα δικηγορικά έξοδα είναι χαμηλότερα και τα παράβολα των δικαστηρίων είναι περίπου τα ίδια. Τέλος, η ποιότητα και η αποτελεσματικότητα της δικαστικής διαδικασίας είναι υψηλότερη του μέσου όρου, αλλά αρκετά χαμηλότερη της άριστης πρακτικής, με την υστέρηση να εντοπίζεται περισσότερο στη διάρθρωση των δικαστηρίων και στην αυτοματοποίηση των διαδικασιών και λιγότερο στη διαχείριση της υπόθεσης και στους εξωδικαστικούς μηχανισμούς. Τα τελευταία χρόνια, δεν φαίνεται να αλλάζει τίποτα στο χρόνο απονομής δικαιοσύνης, αν και διαχρονικά εμφανίζεται μια αύξηση των καθυστερήσεων από 1000 περίπου ημέρες στην αρχική φάση της οικονομικής κρίσης 2009-2011, σε 1580 ημέρες το 2014-2015 και 1711 ημέρες από το 2016 και μετά. Διαχρονικά, επίσης, η ποιότητα/ αποτελεσματικότητα παραμένει σταθερή από το 2015 και μετά (δεν υπάρχουν υπολογισμοί για πριν), με ελαφρά μόνο βελτίωση σε σχέση με τον περασμένο χρόνο στον τομέα της διαχείρισης των υποθέσεων στα δικαστήρια.

Η ποιότητα και η αποτελεσματικότητα της δικαστικής διαδικασίας είναι υψηλότερη του μέσου όρου, αλλά αρκετά χαμηλότερη της άριστης πρακτικής, με την υστέρηση να εντοπίζεται περισσότερο στη διάρθρωση των δικαστηρίων και στην αυτοματοποίηση των διαδικασιών και λιγότερο στη διαχείριση της υπόθεσης και στους εξωδικαστικούς μηχανισμούς.

Διαχείριση πτώχευσης (Ελλάδα: 72^η σε 190 χώρες με βαθμολογία 53,1/100)

Για να υπολογισθούν οι σχετικοί δείκτες και τα σχετικά μεγέθη, και να είναι συγκρίσιμα με άλλες χώρες, γίνονται ορισμένες υποθέσεις για το είδος της επιχειρηματικής δραστηριότητας και για τα στάδια μιας συγκεκριμένης διαδικασίας που ακολουθείται. Για να υπολογισθεί το ποσοστό της ανάκτησης υπέρ των πιστωτών στο τέλος της διαδικασίας πτώχευσης χρησιμοποιούνται στοιχεία για το χρόνο, το κόστος και το αποτέλεσμα των διαδικασιών πτώχευσης. Τέλος, υπολογίζονται δείκτες ποιότητας/ αποτελεσματικότητας που αφορούν στα ισχυρά σημεία και τις αδυναμίες του νομικού πλαισίου που εφαρμόζεται στη ρευστοποίηση περιουσιακών στοιχείων και επιχειρηματικής ανασύστασης/ αναδιάρθρωσης μέσω της δικαστικής οδού. Συγκεκριμένα, το αποτέλεσμα της διαδικασίας πτώχευσης (0 για τμηματική πώληση περιουσιακών στοιχείων, 1 για πώληση ως συνεχιζόμενη δραστηριότητα) διαμορφώνεται σε 0 για την Ελλάδα και 0,8 για τον ΟΟΣΑ με 1 για πολλές χώρες, στοιχεία που δείχνουν τη σχετική αναποτελεσματικότητα της διαδικασίας να διαφυλαχθούν αξίες, θέσεις εργασίας, κλπ. στην περίπτωση της Ελλάδας. Ο χρόνος της διαδικασίας πτώχευσης ανέρχεται σε 3,5 χρόνια στην Ελλάδα έναντι 1,8 χρόνια στον ΟΟΣΑ και 0,4 χρόνια στην Ιρλανδία. Το κόστος της διαδικασίας πτώχευσης, ως ποσοστό της αξίας του περιουσιακού στοιχείου, είναι 9% στην Ελλάδα έναντι 9,7% στον ΟΟΣΑ, 1% στη Νορβηγία και 76% στην Κεντροαφρικανική Δημοκρατία. Το ποσοστό ανάκτησης υπέρ των πιστωτών υπολογίζεται σε 32 σεντς στο δολάριο στην Ελλάδα, έναντι 68,3 στον ΟΟΣΑ, και 92,8 στην Ιαπωνία (περιοχή Οσάκας). Όσον αφορά στην ποιότητα, ο συνολικός δείκτης ποιότητας διαδικασιών ανέρχεται σε 11,5 μονάδες στις 16 (άριστα) στην Ελλάδα έναντι 11,8 μονάδων στον ΟΟΣΑ. Ο συνολικός αυτός δείκτης αποτελείται αθροιστικά από 4 επιμέρους δείκτες. Στον δείκτη έναρξης των διαδικασιών, η Ελλάδα παίρνει 2,5 μονάδες στις 3 (άριστα) έναντι 2,8 στον ΟΟΣΑ και 3 σε πολλές χώρες. Στον δείκτη διαχείρισης των περιουσιακών στοιχείων του χρεώστη, η Ελλάδα παίρνει 5,5 στα 6 (άριστα) έναντι 5,2 στον ΟΟΣΑ και 6 σε πολλές χώρες. Στον

Υπάρχει υψηλή αρνητική συσχέτιση διεθνώς μεταξύ του πόσο καλό είναι το φιλοεπιχειρηματικό περιβάλλον και του δείκτη αντίληψης διαφθοράς, για ευνόητους λόγους, μιας και, στις χώρες με υψηλές βαθμολογίες, οι επιχειρήσεις διευκολύνονται στις επιχειρηματικές τους επιδιώξεις χωρίς να χρειάζεται να καταφεύγουν σε πρακτικές διαφθοράς.

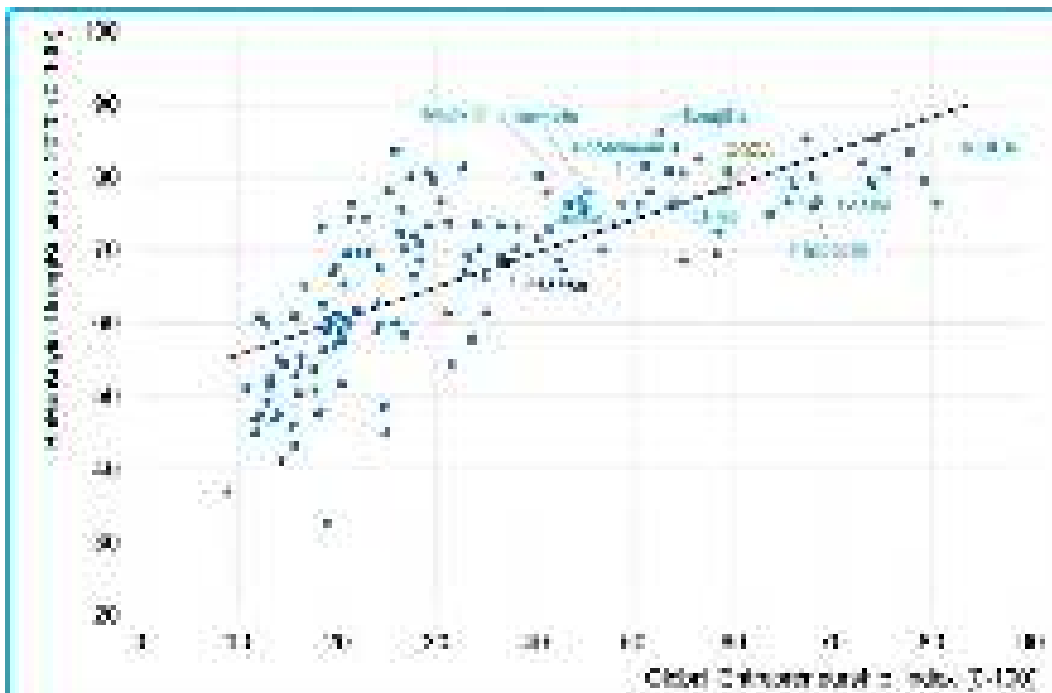
δείκτη των διαδικασιών αναδιοργάνωσης, η Ελλάδα παίρνει 2,5 στα 3 (άριστα) έναντι 1,7 στον ΟΟΣΑ και 3 σε πολλές χώρες. Στον δείκτη, τέλος, συμμετοχής πιστωτών στη διαδικασία, η Ελλάδα παίρνει 1 στα 4 (άριστα) έναντι 2,1 στον ΟΟΣΑ και 4 σε πολλές χώρες. Συνολικά, λοιπόν, η διαχείριση πτώχευσης απαιτεί μεγάλες βελτιώσεις καθώς το αποτέλεσμα της διαδικασίας είναι καταστροφικό (διαλύεται η εταιρία ουσιαστικά), ο χρόνος που απαιτείται είναι διπλάσιος του μέσου όρου και πολλαπλάσιος της άριστης πρακτικής, το ποσοστό ανάκτησης των χρημάτων των πιστωτών είναι κάτω από το μισό του μέσου όρου. Στους δείκτες ποιότητας/ αποτελεσματικότητας η Ελλάδα βρίσκεται στο μέσο όρο περίπου, υστερώντας, όμως, ελαφρά από τις άριστες πρακτικές, με σημαντικά μεγαλύτερη υστέρηση να καταγράφεται στον δείκτη συμμετοχής πιστωτών στη διαδικασία. Διαχρονικά στοιχεία δείχνουν ότι με την έναρξη της οικονομικής κρίσης, αυξήθηκε ο χρόνος διάρκειας της πτωχευτικής διαδικασίας από 2 σε 3,5 χρόνια. Ταυτόχρονα, το ποσοστό ανάκτησης των χρημάτων των πιστωτών, από περίπου 45 σεντς στο δολάριο πριν την κρίση, μειώνεται σταδιακά σε 35 σεντς στο δολάριο το 2015-2016 και σε 32 σεντς στο δολάριο σήμερα. Επίσης, στους δείκτες ποιότητας, υπάρχει κάποια ελαφρά βελτίωση μέχρι το 2012. Έκτοτε, υπάρχει στασιμότητα, με τις όποιες βελτιώσεις να

εντοπίζονται μόνο στη διαχείριση των περιουσιακών στοιχείων των χρεωστών.

Υπάρχει, τέλος, υψηλή αρνητική συσχέτιση διεθνώς μεταξύ του πόσο υψηλά μια χώρα είναι στην κατάταξη (πόσο καλό είναι το φιλοεπιχειρηματικό περιβάλλον) και του δείκτη αντίληψης διαφθοράς, και πάλι για ευνόητους λόγους, μιας και, στις χώρες με υψηλές βαθμολογίες, οι επιχειρήσεις διευκολύνονται στις επιχειρηματικές τους επιδιώξεις χωρίς να χρειάζεται να καταφεύγουν σε πρακτικές διαφθοράς. Η καταπολέμηση της διαφθοράς δεν είναι, λοιπόν, τόσο θέμα επιβολής κυρώσεων και ποινών, όσο είναι θέμα ανάληψης πρωτοβουλιών για τη διευκόλυνση του επιχειρείν. Η διευκόλυνση της επιχειρηματικής δραστηριότητας έχει ισχυρές θετικές επιπτώσεις στην οικονομική ευημερία μιας χώρας και του πληθυσμού της. Κοινωνίες που αδυνατούν ή παραμελούν να διευκολύνουν το επιχειρείν πληρώνουν το κόστος σε όρους χαμηλότερων ρυθμών ανάπτυξης και εισοδημάτων και μεγαλύτερης διαφθοράς, σε ένα φαύλο κύκλο όπου η διαφθορά εμποδίζει τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που προάγουν την ιδιωτική επιχειρηματική δραστηριότητα και οδηγεί σε πενιχρά οικονομικά αποτελέσματα, που με την σειρά τους δίνουν τροφή στη διαφθορά κ.ο.κ.

Η διευκόλυνση της επιχειρηματικής δραστηριότητας έχει ισχυρές θετικές επιπτώσεις στην οικονομική ευημερία μιας χώρας και του πληθυσμού της. Κοινωνίες που αδυνατούν ή παραμελούν να διευκολύνουν το επιχειρείν πληρώνουν το κόστος σε όρους χαμηλότερων ρυθμών ανάπτυξης και εισοδημάτων και μεγαλύτερης διαφθοράς.

Δ06: Σχέση συνολικής βαθμολογίας Doing Business 2020 με τον Δείκτη Global Entrepreneurship Index (0 = καθόλου φιλικό επιχειρηματικό περιβάλλον έως 100 = πολύ φιλικό επιχειρηματικό περιβάλλον) (*World Bank, Doing Business 2020, Global Entrepreneurship and*

Οικονομικές εξελίξεις

Οικονομικό κλίμα: Μικρή κάμψη σημείωση ο δείκτης οικονομικού κλίματος τον Οκτώβριο του 2019, παραμένοντας ωστόσο στο υψηλότερο επίπεδο που έχει καταγραφεί από τον Μάρτιο του 2008 και αρκετά υψηλότερα από τον αντίστοιχο δείκτη στην Ευρωζώνη (Δ07).

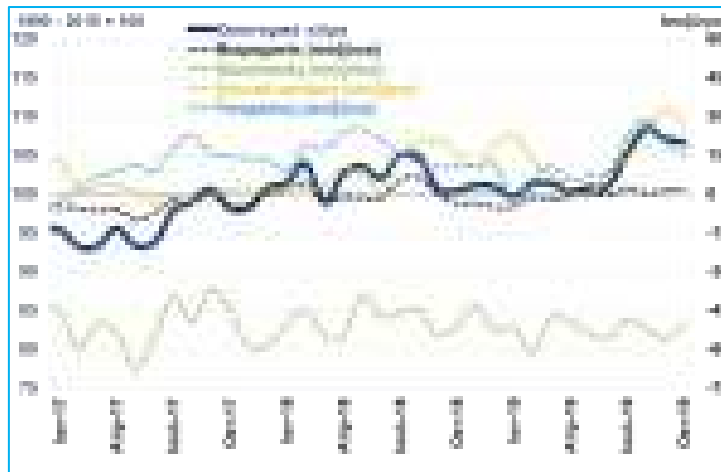
Πιο αναλυτικά, ο **δείκτης οικονομικού κλίματος** διαμορφώθηκε τον Οκτώβριο του 2019 στις 106,7 μονάδες, από 107,2 μονάδες τον προηγούμενο μήνα και 100,4 μονάδες τον Οκτώβριο του 2018 (Δ12). Η υποχώρηση αυτή οφείλεται κυρίως στην πτώση των προσδοκιών στις υπηρεσίες και στο λιανικό εμπόριο, αν και το ισοζύγιο θετικών – αρνητικών εκτιμήσεων εξακολουθεί να είναι θετικό. Από την άλλη πλευρά, στη βιομηχανία οι προσδοκίες βελτιώθηκαν, παρά τις πτωτικές τάσεις που παρατηρούνται στην Ευρώπη και διεθνώς.

Την ίδια ώρα, ο **δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης** διαμορφώθηκε στις -8,4 μονάδες από -6,8 μονάδες τον προηγούμενο μήνα και -34,1 μονάδες τον Οκτώβριο του 2018 (Δ08). Παρά την υποχώρηση αυτή, ο δείκτης παραμένει στο δεύτερο υψηλότερο επίπεδο από τον Σεπτέμβριο του 2000, όταν βρισκόταν στις -6 μονάδες. Η μικρή υποχώρηση του δείκτη καταναλωτικής εμπιστοσύνης τον Οκτώβριο του 2019 ήταν αναμενόμενη, έπειτα από επτά μήνες συνεχόμενης ανόδου και όπως συμβαίνει συνήθως μετά από εκλογές. Ωστόσο, σε σύγκριση με αντίστοιχες μεταβολές έπειτα από εκλογές στο παρελθόν, η υποχώρηση τον Οκτώβριο του 2019 είναι ηπιότερη και οφείλεται κυρίως στη μικρή αύξηση του ποσοστού των νοικοκυριών που εκτιμούν ότι η κατάσταση της χώρας θα επιδεινωθεί (17,6% από 15,5% τον προηγούμενο μήνα και 49% τον Οκτώβριο του 2018). Αντίθετα, στους υπόλοιπους δείκτες η αισιοδοξία των νοικοκυριών διατηρείται στα ίδια περίπου επίπεδα, ενώ η πρόθεσή τους για αποταμίευση και για σημαντικές αγορές (έπιπλα, οικιακός εξοπλισμός κλπ) βελτιώνεται (Δ09).

Δ07: Οικονομικό κλίμα και καταναλωτική εμπιστοσύνη: Ελλάδα και Ευρωζώνη (EE - DG ECFIN, Οκτ. 2019)

Δ08: Οικονομικό κλίμα και επιχειρηματικές προσδοκίες στους βασικούς κλάδους (EE - DG ECFIN, Οκτ. 2019)

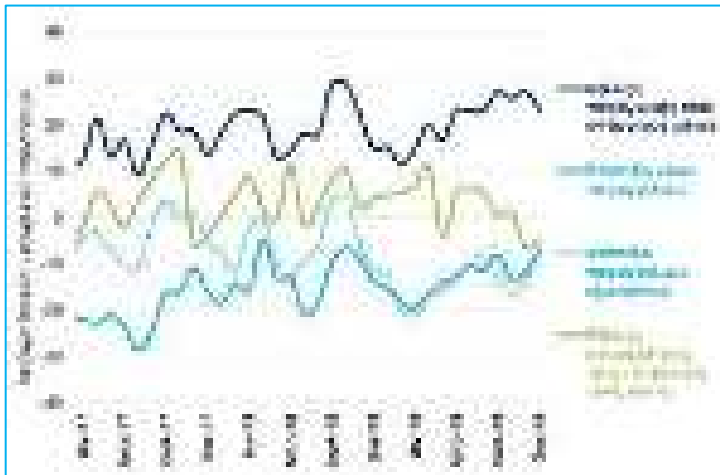

Δ09: Εκτιμήσεις νοικοκυριών για την εξέλιξη της αποταμίευσης και των σημαντικών αγορών το επόμενο τρίμηνο (EE - DG ECFIN, Οκτ. 2019)

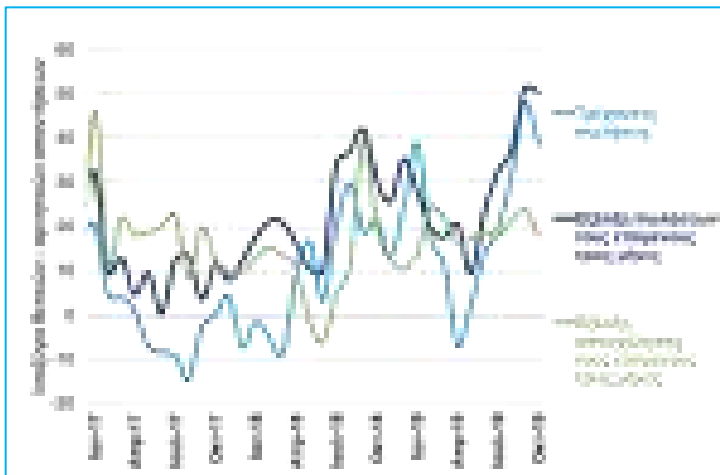

Δ10: Επιχειρηματικές προσδοκίες στη βιομηχανία
(EE - DG ECFIN, Οκτ. 2019)

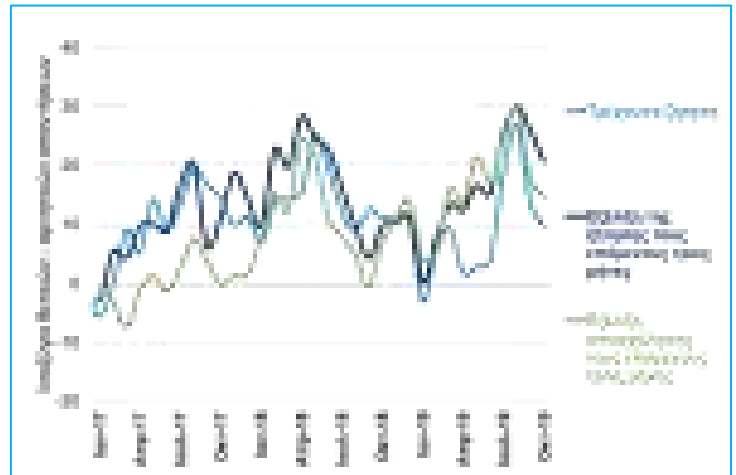

Δ11: Επιχειρηματικές προσδοκίες στο λιανικό εμπόριο
(EE - DG ECFIN, Οκτ. 2019)

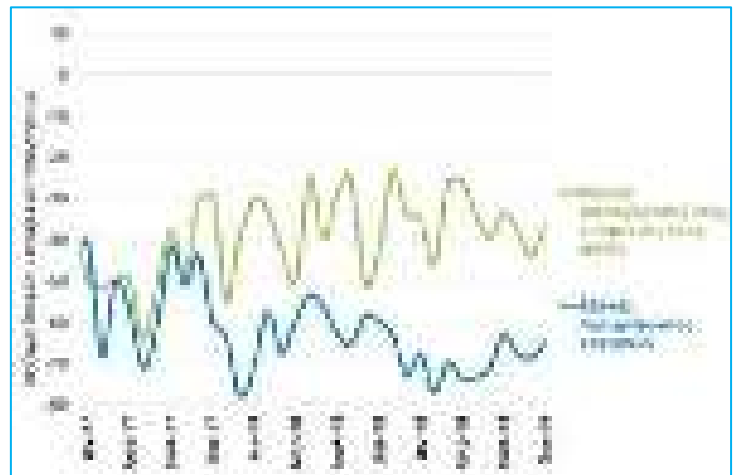

Ειδικότερα, στη **βιομηχανία** οι προσδοκίες των επιχειρήσεων παρουσίασαν μικρή άνοδο για 2^ο συνεχόμενο μήνα, αντίθετα με τις πτωτικές τάσεις στην Ευρώπη και διεθνώς. Η βελτίωση του κλίματος στη βιομηχανία προέρχεται κυρίως από την άνοδο των θετικών εκτιμήσεων για την πορεία των νέων παραγγελιών, τόσο από την εγχώρια αγορά, όσο και για εξαγωγές, καθώς και για την απασχόληση. Αντίθετα, οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την εξέλιξη της παραγωγής υποχώρησαν ελαφρά, με το σχετικό ισοζύγιο θετικών – αρνητικών απαντήσεων να παραμένει σε θετικό έδαφος (Δ10).

Δ12: Επιχειρηματικές προσδοκίες στις υπηρεσίες
(EE - DG ECFIN, Οκτ. 2019)

Δ13: Επιχειρηματικές προσδοκίες στις κατασκευές
(EE - DG ECFIN, Οκτ. 2019)

Στο **λιανικό εμπόριο** οι επιχειρηματικές προσδοκίες επιδεινώθηκαν τον Οκτώβριο του 2019, έπειτα από 4 συνεχόμενους μήνες βελτίωσης, ως αποτέλεσμα κυρίως της υποχώρησης των εκτιμήσεων για τις τρέχουσες πωλήσεις. Παράλληλα, οι θετικές προβλέψεις των επιχειρήσεων για την πορεία της απασχόλησης εξασθενούν, ενώ οι προβλέψεις τους για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη των πωλήσεων παραμένουν αρκετά αισιόδοξες (Δ11).

Στις **υπηρεσίες** το κλίμα υποχώρησε τον Οκτώβριο του 2019 για 2^ο συνεχόμενο μήνα, ακολουθώντας την εποχικότητα των τελευταίων ετών, με τις επιχειρήσεις να εμφανίζονται λιγότερο αισιόδοξες για την τρέχουσα

ζήτηση, τη βραχυπρόθεση εξέλιξή της και την εξέλιξη της απασχόλησης το επόμενο τρίμηνο (Δ12).

Τέλος, στις **κατασκευές**, οι επιχειρηματικές προσδοκίες βελτιώθηκαν ελαφρά, αλλά εξακολουθούν να βρίσκονται σε εξαιρετικά χαμηλά επίπεδα (Δ13).

Δείκτης Υπευθύνων Προμηθειών στη

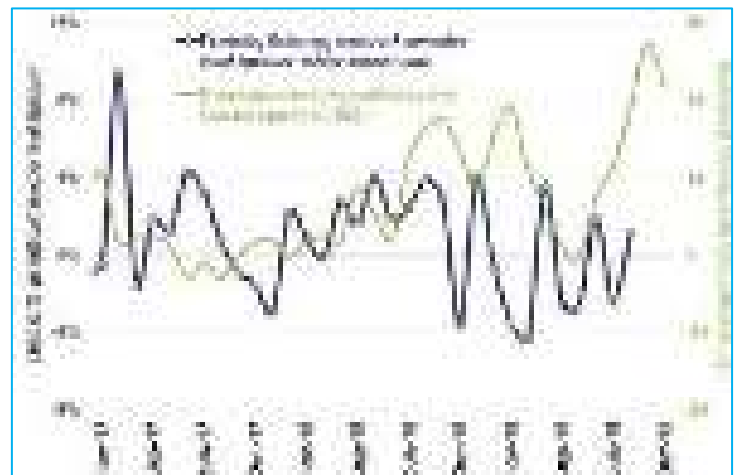
μεταποίηση: Σε θετικό έδαφος διατηρούνται οι προσδοκίες στη μεταποίηση με βάση τον Δείκτη Υπευθύνων Προμηθειών (PMI), παρά τη μικρή υποχώρηση που καταγράφηκε τον Οκτώβριο του 2019. Ειδικότερα, ο δείκτης διαμορφώθηκε στις 53,5 μονάδες από 53,6 μονάδες τον προηγούμενο μήνα και 53,1 μονάδες τον Οκτώβριο του 2018 (Δ14). Σύμφωνα με τα στοιχεία του δείκτη, οι συνθήκες στην ελληνική μεταποίηση εξακολουθούν να βελτιώνονται σταθερά, παρά τη μικρή εξασθένηση της ανόδου της παραγωγής και των νέων εργασιών. Επίσης, η ζήτηση από το εξωτερικό αυξήθηκε, ενώ παράλληλα οι επιχειρήσεις προχώρησαν σε προσλήψεις. Η επιχειρηματική εμπιστοσύνη παρέμεινε επίσης έντονη, καθώς οι επιχειρήσεις ανέφεραν ευνοϊκότερες χρηματοοικονομικές συνθήκες και μεγαλύτερη ζήτηση.

Λιανικές πωλήσεις: Σε θετικό έδαφος επανήλθαν οι λιανικές πωλήσεις τον Αύγουστο του 2019, με τον όγκο πλην καυσίμων να εμφανίζει άνοδο +1,1%, έναντι πτώσης -2,3% τον προηγούμενο μήνα και αύξησης +3,9% τον Αύγουστο του 2018. Η μεταβολή αυτή οφείλεται κυρίως στην αύξηση του όγκου πωλήσεων στα μεγάλα καταστήματα τροφίμων (supermarkets) κατά +4,6%, στα καταστήματα επίπλων και οικιακού εξοπλισμού κατά +5,6% και στα καταστήματα βιβλίων και ειδών τεχνολογίας κατά +11,6%. Η άνοδος του όγκου λιανικών πωλήσεων αναμένεται να συνεχιστεί και τον Σεπτέμβριο του 2019, ακολουθώντας τις ιδιαίτερα θετικές προσδοκίες των επιχειρήσεων στο λιανικό εμπόριο (Δ15), αντισταθμίζοντας τις απώλειες του Ιουλίου (-2,3% σύμφωνα με τα οριστικά στοιχεία, έναντι -3,5 κατά την προηγούμενη εκτίμηση της ΕΛΣΤΑΤ). Σημειώνεται ότι κατά το δίμηνο Ιουλ – Αυγ 2019 ο μέσος δείκτης όγκου λιανικών πωλήσεων

Δ14: Δείκτης Υπευθύνων Προμηθειών στη μεταποίηση (PMI) (HIS Markit, Οκτ. 2019)

Δ15: Δείκτης όγκου πωλήσεων και επιχειρηματικές προσδοκίες στο λιανικό εμπόριο (ΕΛΣΤΑΤ, Ιουλ. 2019, IOBE-DG ECFIN, Σεπ. 2019)

πωλήσεων πλην καυσίμων εμφανίζει πτώση -0,7% δημιουργώντας προβληματισμό για την πορεία της ιδιωτικής κατανάλωσης το 3^ο τρίμηνο του 2019, η οποία ήδη κατά το 1^ο εξάμηνο του έτους παρουσιάζει αποδυνάμωση σε σύγκριση με το αντίστοιχο διάστημα το 2018 (-0,1% το 1^ο εξάμηνο του 2019, έναντι +1,0% το 1^ο εξάμηνο του 2018).

Συνολικά, κατά το διάστημα Ιαν – Αυγ 2019 ο όγκος λιανικών πωλήσεων πλην καυσίμων εμφανίζει μείωση -1,1% (έναντι ανόδου +2,2% κατά το αντίστοιχο διάστημα το 2018), με τη μεγαλύτερη υποχώρηση να καταγράφεται στα πολυκαταστήματα (-15%, έναντι αύξησης +2,1% το αντίστοιχο διάστημα το 2018) και

Οικονομικά μεγέθη μελών ΣΕΒ

ΕΝΕΡΓΗΤΗΡΙΟ
€325 δισ.
69% *αυξάνεται**

ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ
€61 δισ.
51% *αυξάνεται**

ΠΩΛΗΣΕΙΣ
€66 δισ.
46% *αυξάνεται**

ΠΡΟΣ ΦΟΡΩΝ ΚΕΡΔΗ
€4,0 δισ.**
41% *αυξάνεται****

ΕΡΓΑΣΖΟΜΕΝΟΙ
197.000
10% *αυξάνεται
αποδοτικότητα στον ΕΦΚΑ*

ΜΙΣΘΟΙ
€4,9 δισ.
18% *αυξάνεται****

ΑΔΙΑΝΕΜΤΕΣ ΕΙΣΦΟΡΕΣ
€2,1 δισ.
23% *αυξάνεται****

ΦΟΡΟΣ ΕΠΙ ΚΕΡΔΩΝ
€1,1 δισ.
27% *αυξάνεται****

* 21.075 δημοσιευμένοι ισολογισμοί χρήσης 2017 που περιλαμβάνονται στη βάση της ICAP

** σύνολο κερδών κερδοφόρων επιχειρήσεων

*** % επί του συνόλου τακτικών αποδοχών (χωρίς bonus και υπερωρίες)/ασφαλιστικών εισφορών ασφαλισμένων στον ΕΦΚΑ

**** % επί του συνόλου εσόδων από φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων

Πηγή: ICAP, Hellstat, Υπουργείο Οικονομικών, ΕΦΚΑ, ΕΛΣΤΑΤ

Όραμα

Οραματιζόμαστε την Ελλάδα ως τη χώρα, που κάθε πολίτης του κόσμου θα θέλει και θα μπορεί να επισκεφθεί, να ζήσει και να επενδύσει. Οραματιζόμαστε μια ανοιχτή, κοινωνικά υπεύθυνη και οικονομικά φιλελεύθερη χώρα-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που προτάσσει την ισχυρή ανάπτυξη ως παράγοντα κοινωνικής συνοχής. Θέλουμε μια Ελλάδα δυναμικό κέντρο της ευρωπαϊκής περιφέρειας, με στέρεους θεσμούς, ελκυστικό κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον, που προάγει τις εξαγωγές, την καινοτομία επιχειρηματικότητα, την παραγωγή και τις ποιοτικές υπηρεσίες, τη βιώσιμη ανάπτυξη, τη γνώση, τη συνοχή, τις ίσες ευκαιρίες και το κράτος δικαίου.

Αποστολή

Ηγεσία & Γνώση

Ο ΣΕΒ διαδραματίζει ηγετικό ρόλο στον μετασχηματισμό της Ελλάδας σε μια παραγωγική, εξωστρεφή και ανταγωνιστική οικονομία, ως ανεξάρτητος και υπεύθυνος εκπρόσωπος της ιδιωτικής οικονομίας.

Κοινωνικός Εταίρος

Ο ΣΕΒ, ως κοινωνικός εταίρος που πιστεύει στη λειτουργία των θεσμών, προωθεί στα αρμόδια όργανα της Πολιτείας και της Ε.Ε. τις απόψεις και θέσεις της επιχειρηματικής κοινότητας.

Ισχυρός Εκπρόσωπος

Ο ΣΕΒ διαμορφώνει θέσεις, αναλύσεις και προτάσεις πολιτικής για την οικονομία, τη βιομηχανία, την καινοτομία, την απασχόληση, την παιδεία και τις εργασιακές δεξιότητες, τον κοινωνικό διάλογο, τη βιώσιμη ανάπτυξη, την εταιρική υπευθυνότητα.

Φορέας Δικτύωσης

Ο ΣΕΒ δικτυώνει τα μέλη του μεταξύ τους & με τα κέντρα αποφάσεων (εγχώρια και διεθνή), με στόχο τη δημιουργία προστιθέμενης αξίας.

Σύγχρονες Επιχειρήσεις, Σύγχρονη Ελλάδα

ΣΕΒ σύνδεσμος επιχειρήσεων και βιομηχανιών

Ξενοφώντος 5, 105 57 Αθήνα
T: 211 5006 000
F: 210 3222 929
E: info@sev.org.gr
www.sev.org.gr

SEV Hellenic Federation of Enterprises

168, Avenue de Cortenbergh
B-1000 Bruxelles
T: +32 (0) 2 662 26 85
E: kdiamantouros@sev.org.gr

ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΤΕ ΜΑΣ
ΣΤΑ ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ

